• www.prosecutor.am

2025

ՀԱՂՈՐԴՈՒՄ
ՀԱՆՑԱԳՈՐԾՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՔՆՆՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ

2025 թվականի ընթացքում դատախազների կողմից ստուգվել է 76.746 հաղորդման արձանագրման մասին օրենսդրության պահանջների կատարումը (2024 թվականին՝ 71.323):

76.746 հաղորդումից 58.554-ով (2024 թվականին՝ 58.895) նախաձեռնվել է քրեական վարույթ, իսկ 18.192-ով քննիչների կողմից վարույթ չի նախաձեռնվել, որոնցից 16.405-ի օրինականությունը հաստատվել է հսկող դատախազների կողմից, իսկ 1787-ով հանձնարարվել է նախաձեռնել քրեական վարույթ և սկսել նախաքննություն:

Քրեական վարույթ չնախաձեռնելու դեմ բերվել է 420 բողոք, որոնցից 39-ը վերադաս դատախազների կողմից բավարարվել է, 381-ը՝ մերժվել:

2025 թվականի ընթացքում նախաքննական մարմինների կողմից քննվել է 227.029 քրեական վարույթ (2024 թվականին՝ 209.421):

2024 թվականի համեմատությամբ՝ քննված քրեական վարույթների թիվն աճել է 17.608-ով կամ 8,4%-ով:

2025 թվականին քննված 227.029 քրեական վարույթից 158.236-ը փոխանցվել է նախորդ տարվանից (2024 թվականին՝ 140.835), որը 17.401-ով կամ 12,4%-ով ավելի է, քան 2024 թվականին, իսկ 68.793-ով նախաքննության կատարումը հանձնարարվել է քննիչին 2025 թվականի ընթացքում (2024 թվականին՝ 68.586), որը 207-ով կամ 0,3%-ով ավելի է, քան 2024 թվականին:

2025 թվականի ընթացքում դատախազների կողմից քրեական հետապնդում է հարուցվել 19.209 անձի նկատմամբ (2024 թվականին՝ 15.074, աճը կազմել է 4135 անձ կամ 27,4%), կայացվել է քրեական հետապնդում չհարուցելու մասին 16.456 որոշում (2024 թվականին՝ 15.896, աճը կազմել է 560 որոշում կամ 3,5%), քրեական հետապնդումը դադարեցնելու մասին 2119 որոշում (2024 թվականին՝ 2518, նվազումը կազմել է 399 որոշում կամ 15,8%), քրեական հետապնդման ժամկետը կասեցնելու մասին 3968 որոշում (2024 թվականին՝ 2627, աճը կազմել է 1341 որոշում կամ 51%):

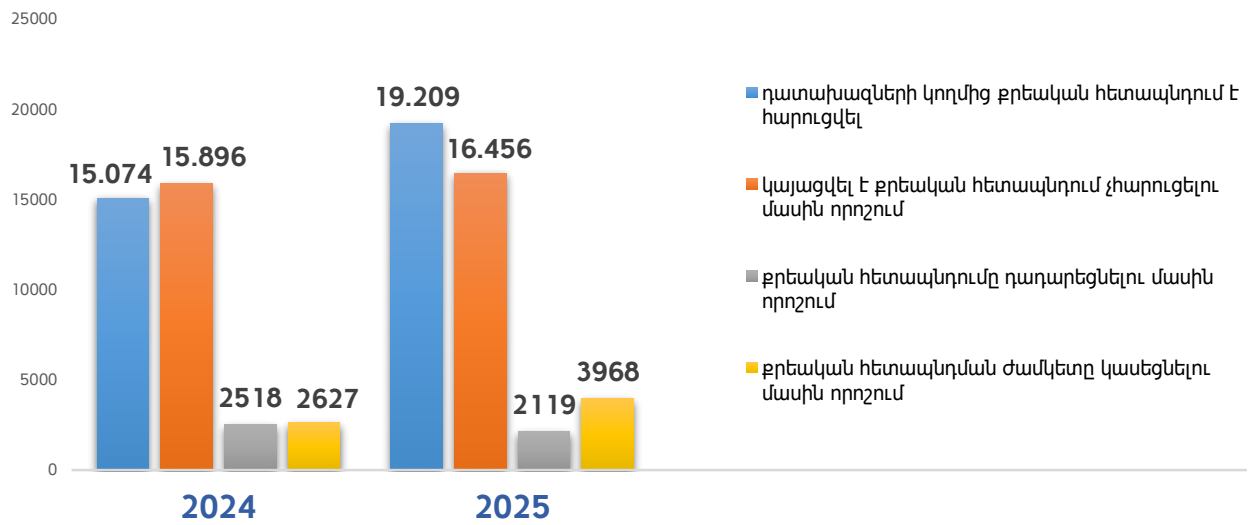

2025 թվականին ավարտվել է 41.553 քրեական վարույթ (2024 թվականին՝ 38.058), այդ թվում՝ 14.608-ը՝ 16.194 անձի վերաբերյալ մեղադրական եզրակացությամբ ուղարկվել է դատարան (2024 թվականին՝ 11.801-ը՝ 13.179 անձի վերաբերյալ), 61-ը՝ բժշկական բնույթի հարկադրական միջոցներ կիրառելու միջնորդությամբ ուղարկվել է դատարան (2024 թվականին՝ 45), 26.884-ը կարճվել է (2024 թվականին՝ 26.212), որոնցից 16.416-ը՝ (2024 թվականին՝ 17.813) Քրեական դատավարության օրենսգրքի 13-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1-ին կետում նախատեսված հիմքով:

Ավարտված քրեական վարույթ

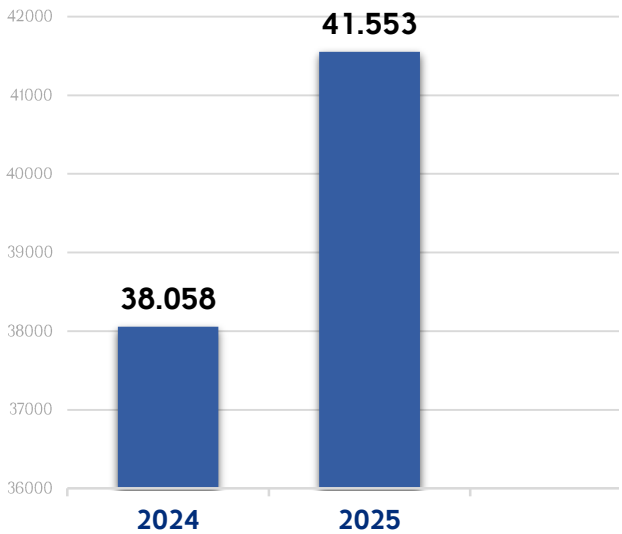

Այսպիսով, 2025 թվականին ավարտվել է 3495-ով կամ 9,2%-ով ավելի քրեական վարույթ, քան 2024 թվականին, այդ թվում՝ մեղադրական եզրակացությամբ դատարան է ուղարկվել 2807-ով կամ 23,8%-ով ավելի քրեական վարույթ:

2025 թվականի ընթացքում ավարտված քրեական վարույթների 53,4%-ը (2024 թվականին՝ 42,1%) քննվել է մինչև 2 ամիս, 17,1%-ը (2024 թվականին՝ 21,5%)՝ մինչև 4 ամիս, 10%-ը (2024 թվականին՝ 15%)՝ մինչև 6 ամիս, 10,5%-ը (2024 թվականին՝ 11,9%)՝ մինչև 1 տարի, 9%-ը (2024 թվականին՝ 9,5%)՝ 1 տարուց ավելի ժամկետում:

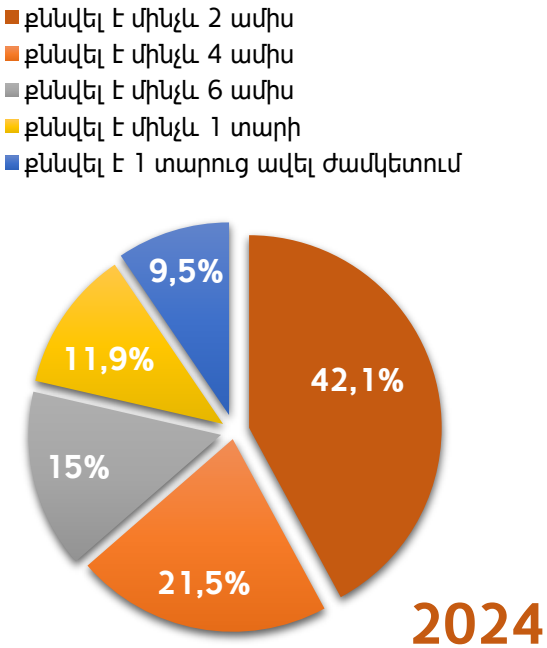

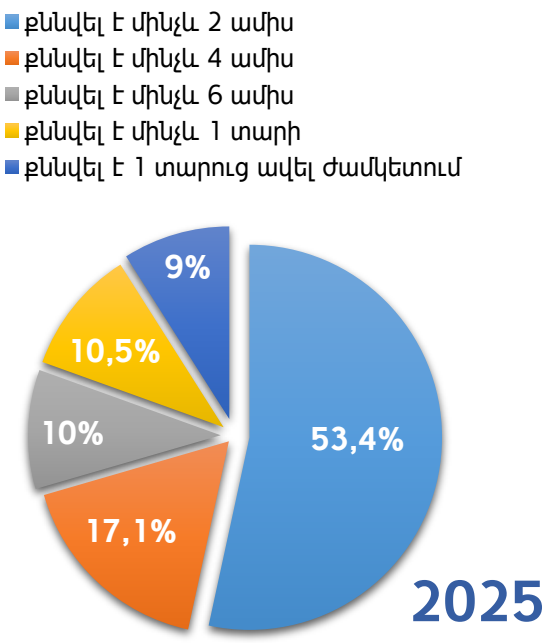

Նախաքննության ժամկետների նվազման՝ վերջին տարիներին արձանագրված միտումը պահպանվել է նաև 2025 թվականի ընթացքում:

Մասնավորապես՝ 2025 թվականի 6 ամսից ավել է տևել քննված քրեական վարույթների 19,5%-ի նախաքննությունը, որը 2023 թվականի համապատասխան ցուցանիշից պակաս է 4%-ով, իսկ 2024 թվականի ցուցանիշից՝ 1,9%-ով: Ընդ որում, 2025 թվականին ավարտված քրեական վարույթների կեսից ավելին՝ 53,4%-ը քննվել է մինչև 2 ամիս ժամկետում, ինչը 2024 թվականի համապատասխան ցուցանիշը գերազանցում է 11,3%-ով:

2025 թվականին 7572 քրեական վարույթ միացվել է (2024 թվականին՝ 7035):

2025 թվականին 11 քրեական վարույթով (2024 թվականին՝ 29) նախաքննությունն իրականացվել է մեղադրյալի բացակայությամբ (հեռակա վարույթ)՝ համաձայն Քրեական դատավարության օրենսգրքի 57-րդ գլխով սահմանված դրույթների:

2025 թվականի վերջին անավարտ է մնացել 170.879 քրեական վարույթ (2024 թվականի վերջին՝ 158.236), ինչը 12.643-ով կամ 8%-ով ավել է, քան 2024 թվականին: Անավարտ մնացած 170.879 քրեական վարույթից 149.222-ով կատարվել են վարութային և ապացուցողական գործողություններ:

2025 թվականի ընթացքում դատախազների կողմից ստուգվել է (վերստուգվել է) վարույթը կարճելու մասին 49.139 որոշման օրինականություն (2024 թվականին՝ 42.770 որոշման օրինականություն):

2025 թվականին վերացվել է՝

- քրեական վարույթը կարճելու մասին 710 որոշում կամ ստուգված որոշումների 1,4%-ը, որոնցից 3-ը կամ 0,4%-ը՝ ՀՀ գլխավոր դատախազի կողմից (2024 թվականին՝ քրեական գործով վարույթը կարճելու մասին 661 որոշում կամ ստուգված որոշումների 1,55%-ը, որոնցից 17-ը կամ 2,6%-ը՝ ՀՀ գլխավոր դատախազի կողմից),
- քրեական հետապնդում չհարուցելու մասին 119 որոշում, որոնցից 4-ը կամ 3,4%-ը՝ ՀՀ գլխավոր դատախազի կողմից (2024 թվականին՝ քրեական հետապնդում չհարուցելու մասին 59 որոշում, որոնցից 1-ը կամ 1,7% -ը՝ ՀՀ գլխավոր դատախազի կողմից),
- քրեական հետապնդումը դադարեցնելու մասին 26 որոշում, որոնցից 3-ը կամ 11,5%-ը՝ ՀՀ գլխավոր դատախազի կողմից (2024 թվականին՝ քրեական հետապնդումը դադարեցնելու մասին 30 որոշում, որոնցից 1-ը կամ 3,33%-ը՝ ՀՀ գլխավոր դատախազի կողմից):

Քրեական վարույթը կարճելու մասին որոշումների դեմ բերվել է 177 բողոք (2024 թվականին՝ 136), որոնցից բավարարվել է 25-ը (2024 թվականին՝ 16) կամ մոտ 14,1%-ը (2024 թվականին՝ 11,8%):

Քրեական հետապնդում չհարուցելու մասին որոշումների դեմ բերվել է 163 բողոք (2024 թվականին՝ 90): Նշված բողոքներից բավարարվել է 14-ը (2024 թվականին՝ 3):

Քրեական հետապնդումը դադարեցնելու մասին որոշումների դեմ բերվել է 36 բողոք (2024 թվականին՝ 47), որոնցից 2-ը բավարարվել է (2024 թվականին՝ 6):

Քրեական հետապնդման ժամկետը կասեցնելու որոշումների դեմ բերվել է 10 բողոք, որոնք մերժվել են:

Քրեական վարույթը կարճելու, քրեական հետապնդում չհարուցելու, ինչպես նաև քրեական հետապնդումը դադարեցնելու մասին որոշումների դեմ բերված բողոքների թիվը 2025 թվականին ավելացել է 103-ով կամ 37,7%-ով՝ կազմելով 376 բողոք՝ նախորդ տարվա 273-ի դիմաց: Բողոքներից բավարարվել է 41-ը կամ 10,9%-ը (2024 թվականին՝ 25-ը կամ 9,1%-ը):

Այսպիսով, 2025 թվականին ստուգվել է քրեական վարույթը կարճելու մասին 6369 որոշում ավելի, քան 2024 թվականին, իսկ վարույթը կարճելու մասին որոշումը վերացնելու վերաբերյալ կայացված որոշումների թիվը ավելացել է 49-ով կամ 7,4%-ով:

Հաշվետու ժամանակահատվածում ամբողջությամբ գործարկվել են ՀՀ կառավարության 2024 թվականի դեկտեմբերի 5-ի N 1922-Ն որոշմամբ ստեղծված՝ քրեական վարույթներով պետությանը, համայնքին, պետական կամ համայնքային մասնակցությամբ կազմակերպություններին և պետական կամ համայնքային ոչ առևտրային կազմակերպություններին պատճառված վնասի վերականգնման նպատակով դրամական միջոցների վճարման միասնական կարգավորումները:

Ըստ այդմ, քրեական վարույթներով վերականգնված միջոցների վերաբերյալ տվյալները ներկայացվում են՝ ըստ Վերականգնված միջոցների միասնական հաշվին և Հարկ վճարողների միասնական հաշվին հաշվետու ժամանակահատվածում վճարված գումարների: Այսպես.

- Գործարկման օրվանից (2024 թվականի դեկտեմբերի 5) մինչև 2025 թվականի դեկտեմբերի 31-ը Վերականգնված միջոցների միասնական հաշվին փոխանցվել է 21.458.058.668 դրամ:[1]
- Հարկ վճարողի միասնական հաշվին վճարվել է 18.437.786.846 դրամ:

Այսպիսով, Վերականգնված միջոցների միասնական հաշվին և Հարկ վճարողի միասնական հաշվին վճարվել է ընդհանուր առմամբ 39.895.845.514 դրամ:[2]

Նախաքննական մարմինների վարույթում քննված քրեական վարույթներով 2025 թվականի ընթացքում արգելանք է դրվել 943.041.435 ՀՀ դրամ, 80.945 եվրո, 7.616.970 ԱՄՆ դոլար և 1.822.095 չեխական կրոն ընդհանուր դրամական միջոցների վրա:

1. Գումարը ներառում է Քննչական կոմիտեի դեպոզիտային հաշվից փոխանցված 9.425.523.000 ՀՀ դրամը և Դատախազության դեպոզիտային հաշվից փոխանցված 4.368.396.700 ՀՀ դրամը:
2. Առանձին քրեական վարույթների առանձնահատկություններով պայմանավորված՝ պատճառված վնասների վերականգնումները տեղի են ունեցել ՀՀ կառավարության 2024 թվականի դեկտեմբերի 5-ի N 1922-Ն որոշմամբ չնախատեսված կարգով, մասնավորապես՝ առերևույթ հանցագործություն կատարած անձանց պատկանող գույքի՝ պետությանը փոխանցման կամ առանձին ընկերությունների դեբետ հաշիվներից նվազեցումների տեսքով:

2025 թվականի ընթացքում քննված քրեական վարույթներով դատարան է ներկայացվել 12.472 խուզարկության միջնորդություն (2024 թվականին՝ 9107), որոնցից բավարարվել է 11.107-ը կամ 89,1%-ը (2024 թվականին՝ 8273-ը կամ 90,8%-ը), մերժվել է 1365-ը կամ 10,9%-ը (2024 թվականին՝ 834-ը կամ 9,2%-ը):

2025 թվականի ընթացքում դատախազների կողմից լրացուցիչ քննության է վերադարձվել 616 քրեական վարույթ՝ 2024 թվականի 431-ի դիմաց: Այսինքն՝ լրացուցիչ քննության վերադարձված քրեական վարույթների թիվն աճել է 185-ով կամ 42,9%-ով:

2025 թվականի ընթացքում հետաքննություն կամ նախաքննություն իրականացնող անձանց կողմից թույլ տրված իրավախախտումների փաստերով ծառայողական քննություն անցկացնելու վերաբերյալ դատախազների կողմից ներկայացվել է 76 միջնորդություն, որոնց քննարկման արդյունքում 22 անձ ենթարկվել է կարգապահական տույժի:

2025 թվականի ընթացքում դատախազների կողմից քրեական դատավարությանը մասնակցելուց հեռացվել է հետաքննություն և նախաքննություն իրականացնող 426 անձ՝ նախորդ տարվա 201-ի դիմաց, այսինքն՝ վարույթից հեռացված անձանց թիվն աճել է 225-ով կամ 111,9%-ով:

2025 թվականի ընթացքում ձերբակալվել է 8047 անձ՝ նախորդ տարվա 7721-ի դիմաց, այսինքն՝ ձերբակալված անձանց թիվն աճել է 326-ով կամ 4,2%-ով:

Ձերբակալումից ազատվել է 5517 անձ՝ նախորդ տարվա 5461-ի դիմաց:

2025 թվականին Առաջին ատյանի դատարաններ է ներկայացվել մեղադրյալի նկատմամբ կալանքը որպես խափանման միջոց ընտրելու մասին 2559 միջնորդություն[3], որոնցից ամբողջությամբ բավարարվել է 1566-ը կամ 61,2%-ը, մասնակի բավարարվել՝ 672-ը կամ 26,3%-ը, մերժվել՝ 321-ը կամ 12,5%-ը (2024 թվականին՝ 2282 միջնորդություն, որոնցից ամբողջությամբ բավարարվել է 1581-ը կամ 69,3%-ը, մասնակի բավարարվել՝ 432-ը կամ 18,9%-ը, մերժվել՝ 269-ը կամ 11,8%-ը):

Թեև կալանք խափանման միջոցի կիրառման միջնորդությունների և դրանց բավարարման **բացարձակ թվերը վերջին տարիներին աճել են, այդուհանդերձ, պետք է փաստել, որ այն ուղիղ համեմատական է վերջին տարիներին արձանագրված՝ որպես մեղադրյալ ներգրավված անձանց թվի աճին:**

Այսպես, **2018 թվականի ընթացքում** որպես մեղադրյալ է ներգրավվել 5065 անձ (նախորդ տարվա համեմատությամբ աճը կազմել է 205 անձ կամ 4,21%): Ներկայացվել է կալանքը որպես խափանման միջոց ընտրելու 870 միջնորդություն (ներգրավված մեղադրյալների 17,2%), որից բավարարվել է 804-ը կամ 92,4%-ը (միջնորդությունների թիվը նվազել է 116-ով կամ 11,8%-ով, բավարարումների տոկոսը նվազել է 0,1%-ով):

3. Նշված թիվը վերաբերում է միայն առաջնային կալանքին, ինչպես նաև չի ներառում ՀՀ քրեական օրենսգրքի 461-րդ և 462-րդ հոդվածներով մեղադրվող անձանց նկատմամբ կալանքը որպես խափանման միջոց կիրառելու միջնորդությունների թիվը:

2019 թվականի ընթացքում որպես մեղադրյալ է ներգրավվել 6014 անձ (աճը կազմել է 949 անձ կամ 18,7%): Ներկայացվել է կալանքը որպես խափանման միջոց ընտրելու 1092 միջնորդություն (ներգրավված մեղադրյալների 18,2%), որից բավարարվել է 968-ը կամ 88,6%-ը (միջնորդությունների թիվն աճել է 222-ով կամ 25,5%-ով, բավարարումների տոկոսը նվազել է 3,8%-ով):

2020 թվականի ընթացքում որպես մեղադրյալ է ներգրավվել 8505 անձ (աճը կազմել է 2491 անձ կամ 41,4%): Ներկայացվել է կալանքը որպես խափանման միջոց ընտրելու 1223 միջնորդություն (ներգրավված մեղադրյալների 14,4%), որից բավարարվել է 961-ը կամ 78,6%-ը (միջնորդությունների թիվն աճել է 131-ով կամ 12%-ով, բավարարումների տոկոսը նվազել է 10%-ով):

2021 թվականի ընթացքում որպես մեղադրյալ է ներգրավվել 10.044 անձ (աճը կազմել է 1539 անձ կամ 15,3%): Ներկայացվել է կալանքը որպես խափանման միջոց ընտրելու 1277 միջնորդություն (ներգրավված մեղադրյալների 12,7%), որից բավարարվել է 986-ը կամ 77,2%-ը (միջնորդությունների թիվն աճել է 54-ով կամ 4,4%-ով, բավարարումների տոկոսը նվազել է 1,4%-ով):

2022 թվականի ընթացքում որպես մեղադրյալ է ներգրավվել 10.508 անձ (աճը կազմել է 464 անձ կամ 4,6%): Ներկայացվել է կալանքը որպես խափանման միջոց ընտրելու 1599 միջնորդություն (ներգրավված մեղադրյալների 15,2%), որից բավարարվել է 1207-ը կամ 75,5%-ը (միջնորդությունների թիվն աճել է 322-ով կամ 25.2%-ով, բավարարումների տոկոսը նվազել է 1,7%-ով):

2023 թվականի ընթացքում հանրային քրեական հետապնդում է հարուցվել 10.136 անձի նկատմամբ (նվազումը կազմել է 372 անձ կամ 3,5%): Ներկայացվել է կալանքը որպես խափանման միջոց ընտրելու 2040 միջնորդություն (ներգրավված մեղադրյալների 20,1%), որից բավարարվել է 1559-ը կամ 76,4%-ը (միջնորդությունների թիվն աճել է 441-ով կամ 27,6%-ով, բավարարումների տոկոսն աճել է 0,9%-ով):

2024 թվականի ընթացքում հանրային քրեական հետապնդում է հարուցվել 15.074 անձի նկատմամբ (աճը կազմել է 4938 անձ կամ 48,7%): Ներկայացվել է կալանքը որպես խափանման միջոց ընտրելու 2282 միջնորդություն (ներգրավված մեղադրյալների 15,1%), որից բավարարվել է 1581-ը կամ 69,3%-ը (միջնորդությունների թիվն աճել է 242-ով կամ 11,9%-ով, բավարարումների տոկոսը նվազել է 7,1%-ով):

2025 թվականի ընթացքում հանրային քրեական հետապնդում է հարուցվել 19.209 անձի նկատմամբ (աճը կազմել է 4135 անձ կամ 27,4%): Ներկայացվել է կալանքը որպես խափանման միջոց ընտրելու 2559 միջնորդություն (ներգրավված մեղադրյալների 13,3%), որից բավարարվել է 1566-ը կամ 61,2%-ը (միջնորդությունների թիվն աճել է 277-ով կամ 12,1%-ով, բավարարումների տոկոսը նվազել է 8,1%-ով):

Հաշվետու ժամանակահատված	Որպես մեղադրյալ ներգրավված անձանց թիվ	Դատարան ներկայացված միջնորդությունների թիվ	Միջնորդությունների թվի տեսակարար կշիռը (տոկոս) մեղադրյալների ընդհանուր թվի համեմատությամբ	Բավարարումների թիվ	Բավարարումների թվի տեսակարար կշիռը (տոկոս) մեղադրյալների ընդհանուր թվի համեմատությամբ
2018	5065	870	17,2 %	804	15,9 %
2019	6014	1092	18,2 %	968	16,1 %
2020	8505	1223	14,4 %	961	11,3 %
2021	10.044	1277	12,7 %	986	9,8 %
2022	10.508	1599	15,2 %	1207	11,5 %
2023	10.136	2040	20,1 %	1559	15,4 %
2024	15.074	2282	15,1 %	1581	10,5 %
2025	19.209	2559	13,3 %	1566	8,2 %

Աղյուսակից ակնհայտ է առնվազն 2023-2025 թվականների ընթացքում ինչպես ներկայացված միջնորդությունների, այնպես էլ փաստացի դատարանի կողմից բավարարված միջնորդությունների տեսակարար կշռի նվազման միտումը՝ որպես մեղադրյալ ներգրավված անձանց թվի հետ համեմատությամբ:

Հարկ է ընդգծել նաև, որ 2025 թվականին դատարան ներկայացված միջնորդությունների տեսակարար կշիռը (13,3%) մեղադրյալների ընդհանուր թվի համեմատությամբ ցածր է վերջին 8 տարիների միջինացված (15,8%) ցուցանիշից 2,5%-ով, իսկ դատարանների կողմից բավարարումների թվի տեսակարար կշիռը (8,2%) նույն ցուցանիշից (12,3%) ցածր է 4,1%-ով:

Հաշվետու ժամանակահատվածում առաջին ատյանի դատարաններ է ներկայացվել մեղադրյալի նկատմամբ տնային կալանքը որպես խափանման միջոց ընտրելու մասին 138 միջնորդություն (2024 թվականին՝ 210), որոնցից բավարարվել է 106-ը կամ 76,8%-ը (2024 թվականին՝ 185-ը կամ 88,1%-ը), մերժվել՝ 32-ը կամ 23,2%-ը (2024 թվականին՝ 25-ը կամ 11,9%-ը):

Հաշվետու ժամանակահատվածում, գրավը որպես խափանման միջոց կիրառվել է 441 անձի նկատմամբ (2024 թվականին՝ 317), իսկ պաշտոնավարման կասեցումը՝ 87 անձի (2024 թվականին՝ 96) նկատմամբ, որից 66-ը՝ կոռուպցիոն վարույթներով (2024 թվականին՝ 71):

2025 թվականի ընթացքում հետախուզվել է 17.044 մեղադրյալ,[4] որոնցից հայտնաբերվել է 2806-ը կամ 16,5%-ը: Համեմատության համար նշենք, որ 2024 թվականի ընթացքում հետախուզվել է 16.007 մեղադրյալ, որոնցից հայտնաբերվել է 2196-ը կամ 13,7%-ը:

Այսպիսով, 2024 թվականի համեմատությամբ, 2025 թվականին հետախուզվողների թիվը ավելացել է 1037-ով կամ 6,5%-ով: Զուգընթաց՝ ավելացել են հետախուզվողների հայտնաբերման քանակական և տոկոսային ցուցանիշները: Մասնավորապես, հայտնաբերված հետախուզվող մեղադրյալների թիվն ավելացել է 610-ով կամ 27,8%-ով:

Ընդհանուր հանցատեսակների մեջ Քրեական օրենսգրքի 461-րդ հոդվածով հետախուզվողների գերակշիռ թիվը հաշվի առնելով՝ նույն տվյալները ներկայացվում են առանց նշված հոդվածով հետախուզվողների տվյալների: Այսպես.

- 2025 թվականին հետախուզվել է 5938 մեղադրյալ, որոնցից հայտնաբերվել է 2086-ը կամ 35,1%-ը:
- 2024 թվականին հետախուզվել է 5097 մեղադրյալ, որոնցից հայտնաբերվել է 1635-ը կամ 32,1%-ը:

2024 թվականի համեմատությամբ, 2025 թվականին հետախուզվողների թիվն ավելացել է 841-ով կամ 16,5%-ով:

- 2025 թվականին Քրեական օրենսգրքի 461-րդ հոդվածով հետախուզվել է 11.106 մեղադրյալ, որոնցից հայտնաբերվել է 720-ը կամ 6,5%-ը:
- 2024 թվականին Քրեական օրենսգրքի 461-րդ հոդվածով հետախուզվել է 10.910 մեղադրյալ, որոնցից հայտնաբերվել է 561-ը կամ 5,1%-ը:

2024 թվականի համեմատությամբ՝ 2025 թվականին Քրեական օրենսգրքի 461-րդ հոդվածով հետախուզվողների թիվն աճել է 196-ով, աճել է նաև հայտնաբերման քանակական ցուցանիշը՝ 159-ով, իսկ տոկոսային ցուցանիշը՝ 28,3%-ով:

4. Հետախուզվող անձանց վերաբերելի տվյալները ներկայացվում են՝ ըստ Ներքին գործերի նախարարության հանցավորության վիճակագրության և հետազոտական կենտրոնից ստացված տվյալների:

Տարեթիվ	Հետախուզվել են			Հայտնաբերվել են			
	ՀՀ քրեական օրենսգրքի 461-րդ հոդված	ՀՀ քրեական օրենսգրքի այլ հոդվածներ	Ընդհանուր	ՀՀ քրեական օրենսգրքի 461-րդ հոդված	ՀՀ քրեական օրենսգրքի այլ հոդվածներ	Ընդհանուր	Հայտնաբերման %
2020	11.104	3850	14.954	642	1127	1769	11,8
2021	11.106	4475	15.581	1719	1459	3178	20,4
2022	9860	4616	14.476	422	1729	2151	14,9
2023	10.328	4581	14.909	398	1479	1877	12,6
2024	10.910	5097	16.007	561	1635	2196	13,7
2025	11.106	5938	17.044	720	2086	2806	16,5

Ի կատարումն Դատախազության կոլեգիայի՝ 2025 թվականի մարտի 14-ի նիստում ընդունված որոշման 3-րդ կետի՝ 2025 թվականի ընթացքում Գլխավոր դատախազությունում ամփոփվել են 2025 թվականի հուլիսի 1-ի դրությամբ առանձնապես ծանր, ծանր և միջին ծանրության հանցագործություններ կատարելու մեջ մեղադրվող անձանց նկատմամբ հայտարարված ներպետական, միջպետական և միջազգային հետախուզումների վիճակը:

Իրականացված ամփոփումների արդյունքներով՝ 2026 թվականի ընթացքում նախատեսվում է Ինտերպոլի ազգային կենտրոնական բյուրոյից ստացված տվյալների համադրման հիման վրա պարզել նշված քրեական վարույթներով մեղադրյալների նկատմամբ միջպետական և միջազգային հետախուզում հայտարարելու հիմքերի առկայությունը և ապահովել հետախուզում հայտարարելու գործընթացը:

2025 թվականի ընթացքում դատախազների կողմից քրեական վարույթներով տրվել է 5206 հանձնարարություն՝ նախորդ տարվա 5468-ի դիմաց, այսինքն՝ հանձնարարությունների թիվը նվազել է 262-ով կամ 4,8%-ով:

2025 թվականի ընթացքում դատախազների կողմից Քրեական դատավարության օրենսգրքի 185-րդ հոդվածի կարգով ներկայացվել է 412 միջնորդագիր՝ նախորդ տարվա 360 միջնորդագրի դիմաց:

Դատախազների կողմից ներկայացված միջնորդագրերի քննարկման արդյունքում հանցանքի կատարմանը նպաստող հանգամանքները վերացնելու ուղղությամբ ձեռնարկվել են մի շարք միջոցներ:

Միջնորդագրերից բացի, Դատախազությունում ուսումնասիրվել է Քրեական օրենսգրքով նախատեսված առանձին հանցագործությունների հատկանիշներով քննված քրեական վարույթների նախաքննության օրինականության նկատմամբ դատախազական հսկողության և մեղադրանքի պաշտպանության վիճակը: Ուսումնասիրության արդյունքներով մշակվել են առաջարկություններ, կազմակերպվել են քննարկումներ, հասցեագրվել են գրություններ:

Մասնավորապես՝

1. Քրեական օրենսգրքի 257-րդ հոդվածի հատկանիշներով նախաձեռնված մի շարք քրեական վարույթների ուսումնասիրությամբ, ի թիվս այլնի, պարզվել է հետևյալը՝

- Հանցանք կատարած անձինք հասանելիություն են ստացել անձանց բանկային հաշիվներին, ինչպես նաև հնարավորություն են ունեցել կառավարել, տնօրինել այդ հաշիվները կամ անձանց անվամբ ինքնուրույն գրանցել նոր բանկային հաշիվներ, այդ թվում՝ տարբեր արժույթներով: Այդ հաշիվների գրանցումից առաջ բանկերի կողմից լրացուցիչ ստուգողական գործողություններ չեն կատարվել՝ համոզվելու համար, որ նոր բանկային հաշվի գրանցումն ու վարկի ստացումն իրականացվում է իրական օգտատիրոջ կողմից: Այլ խոսքով՝ անձանց էլեկտրոնային դրամապանակների միջոցով կատարվել են հանցավոր գործողություններ, որոնք մինչև վարկի տրամադրումը բանկերի կողմից լրացուցիչ (օրինակ՝ հեռախոսազանգի միջոցով) ստուգման չեն ենթարկվել:
- Հասանելիություն ունենալով էլեկտրոնային դրամապանակներին՝ հանցանք կատարած անձինք ձևակերպել են վարկային պայմանագրեր, այդ թվում՝ անձանց անուններով, ովքեր նախկինում վարկեր ստանալու մերժումներ են ստացել: Այնուհետև, վարկային պայմանագրերով տրամադրված գումարը փոխանցել են այլ անձանց բանկային հաշվեհամարներին, իսկ փոխանցումից հետո անձանց բանկային հաշվեհամարների քաղվածքներում կամ էլեկտրոնային դրամապանակներում փոխանցման հստակ ուղղությունները չեն արտացոլվել:
- Բանկերից ստացված հաղորդագրությունները եղել են անգլերեն, ինչով պայմանավորված՝ անձինք հնարավորություն չեն ունեցել հասկանալու հաղորդագրության բովանդակությունը և զրկվել են այլ անձանց կողմից իրենց էլեկտրոնային դրամապանակի միջոցով ինքնաշխատ եղանակով բանկային հաշիվներին հասանելիություն ստանալու, ինչպես նաև վարկային պայմանագրեր ձևակերպելու վտանգը գնահատելու հնարավորությունից:

- Որոշ դեպքերում հանցանքները կատարվել են անձանց անվամբ գրանցված այնպիսի դրամապանակների և բանկային հաշիվների միջոցով, որոնք ակտիվություն չեն ունեցել, ունեցել են ոչ մեծ չափերով գումարի շրջանառություն, դրանցով չեն կատարվել միջազգային փոխանցումներ: Այս հանգամանքը ևս, մինչև վարկի տրամադրումը բանկերի կողմից լրացուցիչ (օրինակ՝ հեռախոսազանգի միջոցով) ստուգման չի ենթարկվել:
- Բանկերի կողմից չի իրականացվել նույն սարքի միջոցով բազմաթիվ էլեկտրոնային դրամապանակներ մուտք գործելու տվյալների հավաքագրում (մոնիտորինգ, հաշվառում):

Վերոշարադրյալի հիման վրա և նկատի ունենալով, որ էլեկտրոնային առցանց վճարահաշվարկային համակարգերի ոչ բավարար պաշտպանվածությունը և բանկերում վերահսկողական անհրաժեշտ և բավարար մեխանիզմերի բացակայությունը նպաստավոր պայմաններ են ստեղծում նշված եղանակով հափշտակություններ կատարելու համար՝ **ՀՀ գլխավոր դատախազի՝ 2025 թվականի ապրիլի 1-ին միջնորդագրով ՀՀ կենտրոնական բանկի նախագահին առաջարկվել է բանկերի հետ քննարկել առցանց գործարքների կատարման ժամանակ անվտանգության մեխանիզմների կատարելագործման հնարավորություններն ու ուղղությունները, այդ թվում՝**

- այլ սարքավորումով համակարգ մուտք գործելու դեպքում վարկի տրամադրումը կասեցնելու հնարավորությունը՝ մինչև բանկի աշխատակցի կողմից հաճախորդի հետ կապ հաստատելը,
- անձի անվամբ նոր բանկային հաշիվ, այդ թվում՝ արտարժույթով, առցանց գրանցելու գործողությունը կասեցնելու հնարավորությունը՝ մինչև բանկի աշխատակցի կողմից հաճախորդի հետ կապ հաստատելը,
- վարկի ձևակերպման դեպքում գումարի փոխանցումը կասեցնելու հնարավորությունը՝ մինչև բանկի աշխատակցի կողմից հաճախորդի հետ կապ հաստատելը,
- անձանց ուղարկվող հաղորդագրությունների բովանդակությունը հայերենով փոխելու հարցը:

Կենտրոնական բանկից ստացված պատասխանի համաձայն՝ զեղծարարությունների՝ տարածված սխեմաների հետ կապված ռիսկերը նվազեցնելու նպատակով Կենտրոնական բանկն առևտրային բանկերին առաջարկել է հեռահար տարբերակով հաճախորդների նույնականացման գործընթացներում կիրառել նույնականացման առավել խստացված լուծումներ, որոնց զգալի մասն արդեն ներդրված է:

Նշված կարճաժամկետ լուծումները, ինչպես նաև զեղծարարության հետ կապված ռիսկերի նվազեցման ուղղությամբ համագործակցության բարելավման հնարավորությունները Կենտրոնական բանկի պատասխանատուները համատեղ քննարկել են նաև Դատախազության և Քննչական կոմիտեի ներկայացուցիչների հետ:

2. Առողջապահության նախարարի՝ «Բժշկական նպատակներով թմրամիջոցների և հոգեմետ (հոգեներգործուն) նյութերի օգտագործման կարգը և պայմանները հաստատելու մասին» 2018 թվականի օգոստոսի 15-ի N 17-Ն հրամանի հավելվածի 26-րդ կետի համաձայն՝ բուժառուներին թմրամիջոցներով բուժման ընթացքում թմրամիջոցների տրամադրման հաճախականությունը (ամեն օր, շաբաթական երեք անգամ, շաբաթական երկու անգամ, շաբաթական մեկ անգամ) որոշում է բուժող բժիշկը: Թմրամոլ պացիենտներին թմրամիջոցներով բուժման ընթացքում իրենց մշտական բնակության վայրից երկարատև բացակայության դեպքում բուժման շարունակական ընթացքը ապահովելու նպատակով բուժող բժիշկը կարող է տրամադրել թմրամիջոցներ պարունակող դեղեր բացակայության ողջ ընթացքի համար: Թմրամիջոցների ապօրինի իրացման դեպքերով նախաձեռնված մի շարք քրեական վարույթներով Գլխավոր դատախազությունում իրականացված ուսումնասիրությունները վկայում են այն մասին, որ վերոնշյալ հրամանի հիման վրա ու դրանում սահմանված կարգով՝ բուժական նպատակներով տրամադրված թմրամիջոցի մի մասը չի ծառայում իր նպատակին և հանդիսանում է թմրամիջոցների ապօրինի իրացման առարկա: Այս եզրահանգումը հիմնավորվել է ինչպես 2024 թվականի ընթացքում «Մեթադոն» տեսակի թմրամիջոցի առգրավման ծավալների աճով (2023 թվականի համեմատությամբ՝ 2024 թվականին «Մեթադոն» տեսակի թմրամիջոցի առգրավման ծավալներն աճել են ավելի քան երեք անգամ՝ 38,96 գրամից դառնալով 130,21 գրամ), այնպես էլ այն հանգամանքով, որ թմրամիջոցներն ապօրինի իրացրել են Առողջապահության նախարարության «Կախվածությունների բուժման ազգային կենտրոն» ՓԲԸ-ում հաշվառված և հանցագործության առարկա հանդիսացած թմրամիջոցները նշված կազմակերպությունից ստացած անձինք:

Վերոգրյալի հիման վրա՝ ՀՀ գլխավոր դատախազի 2025 թվականի ապրիլի 14-ի գրությամբ ՀՀ առողջապահության նախարարին առաջարկվել է քննարկել այնպիսի կարգավորումների կիրառման հնարավորություն, որի դեպքում կբացառվի թմրամիջոցներ պարունակող դեղերով բուժվող թմրամոլ պացիենտների մոտ լրացուցիչ չափաբաժնի առկայությունը:

3. 2025 թվականի ընթացքում Գլխավոր դատախազությունում ուսումնասիրվել և ամփոփվել է 2024 թվականի ընթացքում նախադպրոցական կրթական

հաստատություններում երեխաների նկատմամբ կիրառված հոգեկան ներգործության, ֆիզիկական ներգործության, ֆիզիկական ուժեղ ցավ կամ հոգեկան ուժեղ տառապանք պատճառելու կապակցությամբ Քրեական օրենսգրքի 194-րդ, 195-րդ և 196-րդ հոդվածներով նախատեսված հանցանքների հատկանիշներով քննված քրեական վարույթների նախաքննության օրինականության նկատմամբ դատախազական հսկողության և մեղադրանքի պաշտպանության վիճակը:

Ուսումնասիրության արդյունքներով արձանագրվել է, որ նախադպրոցական կրթական հաստատություններում Քրեական օրենսգրքի 194-րդ, 195-րդ և 196-րդ հոդվածներով նախատեսված հանցանքների հատկանիշներով 2024 թվականի ընթացքում նախաձեռնվել է 3 քրեական վարույթ: Նշված քրեական վարույթներից առաջին երկուսի դեպքում հանցանքի մասին հաղորդումը ներկայացվել են նախադպրոցական կրթական հաստատության սաների մայրերի կողմից, իսկ երրորդի դեպքում՝ ուսումնական հաստատության ղեկավարի կողմից: Նշված քրեական վարույթներից 2-ով 2 անձի նկատմամբ Քրեական օրենսգրքի 196-րդ հոդվածով հարուցվել է հանրային քրեական հետապնդում: Մյուս քրեական վարույթով 1 անձի նկատմամբ հսկող դատախազը սեփական նախաձեռնությամբ, վարույթի նյութերի հիման վրա, որոշում է կայացրել քրեական հետապնդում չհարուցելու մասին՝ Քրեական դատավարության օրենսգրքի 12-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1-ին կետով նախատեսված հիմքով:

Ամփոփման արդյունքներով մշակվել են առաջարկություններ, որոնք նախատեսվում է ներկայացնել իրավասու մարմիններին:

4. 2025 թվականին ուսումնասիրվել և ամփոփվել է 2024 թվականի ընթացքում Քրեական օրենսգրքի 330-րդ հոդվածով նախատեսված հանցագործությունների հատկանիշներով քննված քրեական վարույթներով (բռնություն գործադրելու հրապարակային կոչերը, բռնությունը հրապարակայնորեն արդարացնելը կամ քարոզելը, ինչպես նաև այդ նպատակով նյութեր կամ առարկաներ տարածելը) նախաքննության նկատմամբ դատախազական հսկողության և մեղադրանքի պաշտպանության վիճակը: Ուսումնասիրությամբ պարզվել է, որ 2024 թվականին նախաձեռնվել է 32 քրեական վարույթ՝ Քրեական օրենսգրքի 330-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 3-րդ կետով (2023 թվականին նախաձեռնվել է 62 քրեական վարույթ): Վարույթ չնախաձեռնելու մասին կայացվել է 6 որոշում, հսկող դատախազի կողմից տրվել է քրեական վարույթ նախաձեռնելու մասին 1 հանձնարարություն: Այսպիսով, 2024 թվականին քրեական վարույթների նախաձեռնումների թիվը 2023 թվականի համեմատությամբ նվազել է 30-ով կամ 48%-ով: 2024 թվականին քննվել է Քրեական օրենսգրքի 330-րդ հոդվածով նախաձեռնված 64 քրեական վարույթ, 2023 թվականին՝ 117 քրեական վարույթ:

2024 թվականին 2023 թվականի համեմատությամբ նախաքննական մարմիններում վերոնշյալ հոդվածով քննված քրեական վարույթների թիվը նվազել է 53-ով կամ 45,3 %-ով:

2024 թվականի ընթացքում 9 քրեական վարույթով 9 անձի վերաբերյալ որոշում է կայացվել հանրային քրեական հետապնդում հարուցելու մասին: 2 անձի նկատմամբ քրեական հետապնդման ժամկետը կասեցվել է՝ մեղադրյալի գտնվելու վայրն անհայտ լինելու հիմքով:

2024 թվականին դատարան է ուղարկվել 3 քրեական վարույթ 3 անձի վերաբերյալ:

2024 թվականի ընթացքում դատարանում ավարտված 1 գործով՝ 1 անձի նկատմամբ Քրեական օրենսգրքի 330-րդ հոդվածի 1-ին մասով հարուցված հանրային քրեական հետապնդումը դադարեցվել է, քրեական վարույթը կարճվել է՝ քրեական պատասխանատվության ենթարկելու վաղեմության ժամկետներն անցած լինելու հիմքով:

2024 թվականին դատարանում ավարտված քրեական գործերով 3 անձ դատապարտվել է, նրանցից 1-ը՝ հանրային աշխատանքների՝ 100 ժամ, 1-ը՝ տուգանքի՝ 1.500.000 դրամի չափով, 1-ը՝ կարճատև ազատազրկման՝ 2 ամիս ժամկետով: Պատիժը պայմանականորեն չկիրառելու դեպք չի արձանագրվել:

Ուսումնասիրությունները ցույց են տվել, որ այս հանցագործությունները կատարվել են հիմնականում սոցիալական հարթակներում հրապարակումներ կատարելու կամ հրապարակումները մեկնաբանելու եղանակով, ընդ որում՝ առավել տարածված են «Ֆեյսբուք» սոցիալական հարթակում կատարվող նմանօրինակ հրապարակումները:

5. Հաշվետու ժամանակահատվածում Գլխավոր դատախազությունում ուսումնասիրվել են 2024 թվականի և 2025 թվականի առաջին կիսամյակի ընթացքում ռասայական, ազգային, էթնիկ կամ սոցիալական ծագումով, կրոնով, քաղաքական կամ այլ հայացքներով կամ անձնական կամ սոցիալական բնույթի այլ հանգամանքներով պայմանավորված ատելության շարժառիթով կատարված մարդու դեմ ուղղված հանցագործությունների պատճառների ու պայմանները: Կատարված ուսումնասիրության արդյունքներով պարզվել է, որ 2024 թվականի ընթացքում ռասայական, ազգային, էթնիկ կամ սոցիալական ծագումով, կրոնով, քաղաքական կամ այլ հայացքներով կամ անձնական կամ սոցիալական բնույթի այլ հանգամանքներով պայմանավորված ատելության շարժառիթով կատարված մարդու դեմ ուղղված հանցագործությունների վերաբերյալ քննվել է 3 քրեական վարույթ:

Քրեական վարույթներից 1-ը նախաձեռնվել է Քրեական օրենսգրքի 194-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 8-րդ կետով, 1-ը՝ Քրեական օրենսգրքի 297-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 3-րդ կետով, 1-ը՝ Քրեական օրենսգրքի 194-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 8-րդ կետով:

2024 թվականից մինչև 2025 թվականի առաջին կիսամյակն ատելության շարժառիթով պայմանավորված մարդու դեմ ուղղված հանցագործության ընդամենը 3 դեպքով վարույթ նախաձեռնված լինելու պատճառները վերլուծելու և դրանցով պատշաճ քննություն կատարելու անհրաժեշտությունը հաշվի առնելով՝ 2025 թվականի ընթացքում Դատախազությունը ձեռնամուխ է եղել այս ոլորտում դատախազների շարունակական կրթության բարելավմանը:

2025 թվականին դատախազները մասնակցել են ատելության շարժառիթով պայմանավորված մարդու դեմ ուղղված հանցագործությունների վերաբերյալ մի շարք վերապատրաստումների: Մասնավորապես՝

- Գլխավոր դատախազության 7 դատախազներ 2025 թվականի մարտի 28-29-ը Ծաղկաձորում մասնակցել են «Խտրականության, ատելության խոսքի և ատելության շարժառիթով հանցագործությունների քննության առանձնահատկությունները» թեմայով աշխատաժողովին,
- Գլխավոր դատախազության ներկայացուցիչը 2025 թվականի ապրիլի 28-ին մասնակցել է Մարդու իրավունքների պաշտպանի գրասենյակի կողմից Եվրոպայի խորհրդի երևանյան գրասենյակի հետ համատեղ կազմակերպած՝ հանրային խոսույթում ատելության խոսքի դեմ պայքարելու նպատակով լրատվամիջոցների և պետական կառույցների միջև կապն ամրապնդելուն ուղղված աշխատանքային քննարկմանը,
- Գլխավոր դատախազության ներկայացուցիչը 2025 թվականի օգոստոսի 20-ին մասնակցել է Եվրոպայի խորհրդի՝ «Հավասարության խթանումը և խտրականության բացառումը Հայաստանում» ծրագրի շրջանակներում կազմակերպված՝ ատելությամբ պայմանավորված հանցագործությունների և խտրականության հետ կապված տվյալների հավաքագրման մեխանիզմների վերաբերյալ դասընթացին,
- Գլխավոր դատախազության ներկայացուցիչը 2025 թվականի օգոստոսի 29-ին մասնակցել է Եվրոպայի խորհրդի՝ «Գործընկերություն հանուն լավ կառավարման III. Հավասարության խթանումը և խտրականության բացառումը Հայաստանում» ծրագրի շրջանակներում պետության և հասարակական կազմակերպությունների ներկայացուցիչների միջև կազմակերպված կլոր սեղան-քննարկմանը՝ ատելության խոսքի և խտրականության դեպքերի մասին զեկուցման համագործակցության վերաբերյալ,

- Գլխավոր դատախազության ներկայացուցիչը 2025 թվականի հոկտեմբերի 4-ին և 5-ին Ծաղկաձորում մասնակցել է ՀՀ մարդու իրավունքների պաշտպանի նախաձեռնությամբ, Կոնրադ Ադենաուեր հիմնադրամի հետ համագործակցության շրջանակներում կազմակերպված՝ ատելության խոսքի դեմ պայքարին ուղղված բարձր մակարդակի քննարկմանը,
- Գլխավոր դատախազության ներկայացուցիչը 2025 թվականի հունիսի 1-ից հուլիսի 4-ը Վարշավայում մասնակցել է ԵԱՀԿ Ժողովրդավարական հաստատությունների և մարդու իրավունքների գրասենյակի (ԺՀՄԻԳ)՝ դատախազների համար ատելության հանցագործության դեմ ուղղված հանցագործությունների ուսուցում (PAHCT) ծրագրի շրջանակներում դասընթացավարների վերապատրաստման միջազգային աշխատաժողովին:

6. Հաշվետու ժամանակահատվածում ուսումնասիրվել և ամփոփվել է 2023-2024 թվականների ընթացքում Քրեական օրենսգրքի 441-րդ (նախկին Քրեական օրենսգրքի 308-րդ և 309-րդ) (պաշտոնատար անձի կողմից իշխանական կամ ծառայողական լիազորությունները կամ դրանցով պայմանավորված ազդեցությունը չարաշահելը կամ լիազորություններն անցնելը) հոդվածով նախատեսված հանցագործությունների հատկանիշներով նախաձեռնված քրեական վարույթներով մինչդատական քրեական վարույթի օրինականության նկատմամբ դատախազական հսկողության և մեղադրանքի պաշտպանության վիճակը:

Ուսումնասիրությամբ պարզվել է հետևյալը.

2023 թվականի ընթացքում Քրեական օրենսգրքի 441-րդ (նախկին քրեական օրենսգրքի 308-րդ) հոդվածով նախատեսված հանցագործության հատկանիշներով նախաձեռնվել է 389 քրեական վարույթ (այդ թվում՝ այլ հանցանքների հետ համակցությամբ), իսկ 2024 թվականի ընթացքում՝ 368 քրեական վարույթ:

2023 թվականի ընթացքում Քրեական օրենսգրքի 441-րդ հոդվածի հատկանիշներով քննվել է 862 քրեական վարույթ (այդ թվում՝ այլ հանցանքների հետ համակցությամբ), 2024 թվականի ընթացքում՝ 1068 քրեական վարույթ:

2023 թվականի ընթացքում նշված հոդվածով քննված քրեական վարույթներով 151 անձի վերաբերյալ որոշում է կայացվել հանրային քրեական հետապնդում հարուցելու մասին, իսկ 2024 թվականի ընթացքում՝ 99 անձի նկատմամբ (այդ թվում՝ այլ հանցանքների հետ համակցությամբ):

2023 թվականի ընթացքում նշված հոդվածով քննված քրեական վարույթներով 122 անձի վերաբերյալ կայացվել է քրեական հետապնդում չհարուցելու կամ դադարեցնելու մասին որոշում, դրանցից՝ 83-ը ռեաբիլիտացնող, 39-ը՝ ոչ ռեաբիլիտացնող հիմքով:

2024 թվականի ընթացքում նշված հոդվածով քննված քրեական վարույթներով քրեական հետապնդում չհարուցելու կամ դադարեցնելու մասին որոշում է կայացվել 133 անձի վերաբերյալ, դրանցից՝ 43-ը ռեաբիլիտացնող, 90-ը՝ ոչ ռեաբիլիտացնող հիմքով:

2023 թվականի ընթացքում 177 քրեական վարույթով կայացվել է քրեական վարույթը կարճելու մասին որոշում, որոնցից 2-ով քրեական վարույթով հսկող դատախազը որոշում է կայացրել վարույթի նյութերը նախաքննության մարմնին վերադարձնելու մասին: 2024 թվականի ընթացքում կարճվել է 261 քրեական վարույթ, որոնցից 21-ով հսկող դատախազը որոշում է կայացրել վարույթի նյութերը նախաքննության մարմնին վերադարձնելու մասին:

Նշված հոդվածով քննված քրեական վարույթներով 2023 թվականի ընթացքում դատարան է ներկայացվել կալանքը որպես խափանման միջոց կիրառելու վերաբերյալ 3 միջնորդություն, որոնցից 2-ը բավարարվել է, 1-ը՝ մերժվել, միջնորդությունը մերժելու մասին դատարանի որոշման դեմ ներկայացվել է 1 բողոք, որը մերժվել է: 2024 թվականի ընթացքում դատարան է ներկայացվել կալանքը որպես խափանման միջոց կիրառելու վերաբերյալ 20 միջնորդություն, որոնցից 10-ը բավարարվել է, 4-ը՝ բավարարվել է մասնակի՝ կիրառվել է տնային կալանք, 6-ը՝ մերժվել, միջնորդությունը մերժելու կամ մասնակի բավարարելու մասին դատարանի որոշումների դեմ ներկայացվել են բողոքներ, որոնք մերժվել են:

2023 թվականի ընթացքում 22 քրեական վարույթ 46 անձի վերաբերյալ մեղադրական եզրակացությամբ ուղարկվել է դատարան: 2024 թվականի ընթացքում մեղադրական եզրակացությամբ դատարան է ուղարկվել 32 քրեական վարույթ 74 անձի վերաբերյալ:

2023 թվականի ընթացքում 2 քրեական վարույթով հսկող դատախազը չի հաստատել մեղադրական եզրակացությունը. քրեական վարույթը վերադարձվել է նախաքննության մարմին: 2024 թվականի ընթացքում դատախազը մեղադրական եզրակացությունը չի հաստատել 1 քրեական վարույթով:

2023 թվականի ընթացքում դատարանում ավարտվել է նշված հոդվածի հատկանիշներով քննվող 11 քրեական գործ՝ 29 անձի վերաբերյալ, իսկ 2024 թվականի ընթացքում՝ 14 քրեական գործ 31 անձի վերաբերյալ:

2023 թվականին դատապարտված անձանցից 4-ը դատապարտվել է ազատազրկման, 21-ը՝ տուգանքի, 2-ի նկատմամբ նշանակված պատիժը պայմանականորեն չի կիրառվել, 2 անձի նկատմամբ քրեական հետապնդումը դադարեցվել է վաղեմության ժամկետն անցնելու հիմքով: 2024 թվականի դատապարտված անձանցից 13-ը դատապարտվել է ազատազրկման, 8-ը՝ տուգանքի, 1-ը՝ որոշակի պաշտոններ զբաղեցնելու իրավունքի զրկման, 9-ի նկատմամբ նշանակված պատիժը պայմանականորեն չի կիրառվել:

2023 թվականին 2 անձ 2 գործով արդարացվել է, իսկ 2024 թվականին արդարացվել է 1 անձ 1 գործով: 2023 թվականին արդարացման 2 վերդիկտը և 2024 թվականի արդարացման 1 վերդիկտը բողոքարկվել է վերադաս դատարան, սակայն բողոքները մերժվել են:

2023 թվականին 2 գործ 2 անձի նկատմամբ դատարանում կարճվել է վաղեմության ժամկետն անցած լինելու հիմքով, 2 անձի նկատմամբ որոշում է կայացվել քրեական հետապնդումը ոչ ռեաբիլիտացնող հիմքով դադարեցնելու մասին: 2024 թվականին 4 գործ 5 անձի նկատմամբ դատարանում կարճվել է վաղեմության ժամկետն անցած լինելու հիմքով, 16 անձի նկատմամբ որոշում է կայացվել քրեական հետապնդումը ոչ ռեաբիլիտացնող հիմքով դադարեցնելու մասին:

Իրականացված ուսումնասիրության արդյունքներով արձանագրվել է, որ ի տարբերություն նախկին Քրեական օրենսգրքի՝ գործող Քրեական օրենսգիրքը սահմանել է պաշտոնատար անձանց այլ շրջանակ: Մասնավորապես՝ նախկին Քրեական օրենսգրքով պաշտոնատար անձինք են համարվել մշտապես, ժամանակավորապես կամ առանձին լիազորությամբ իշխանության ներկայացուցչի գործառույթներ իրականացնող անձինք և պետական մարմիններում, տեղական ինքնակառավարման մարմիններում, դրանց կազմակերպություններում, ինչպես նաև Զինված ուժերում, այլ զորքերում և զինվորական միավորումներում մշտապես, ժամանակավորապես կամ առանձին լիազորությամբ կազմակերպական-տնօրինչական, վարչատնտեսական գործառույթներ իրականացնող անձինք: Նոր Քրեական օրենսգիրքն ընդլայնել է պաշտոնատար անձանց շրջանակը՝ դրանում ներառելով հանրային ծառայողներին:

Քրեական օրենսգրքի իմաստով՝ «պաշտոնատար անձ» հասկացությունը կապվել է ոչ թե համապատասխան մարմիններում ժամանակավորապես կամ առանձին լիազորությամբ կազմակերպական-տնօրինչական, վարչատնտեսական գործառույթներ իրականացնելու հետ, այլ պետական, պետական կառավարման համակարգի, տեղական ինքնակառավարման մարմնի, պետության կամ համայնքի կողմից ստեղծված ոչ առևտրային կազմակերպության կամ հիմնարկի անունից հանդես գալու լիազորություն ունենալու կամ դրանց անունից իրավունք, պարտականություն կամ պատասխանատվություն առաջացնող գործառույթներ իրականացնելու հետ: Հետևաբար, Քրեական օրենսգրքի 441-րդ հոդվածով արարքները որակելիս, անհրաժեշտ է ուշադրություն դարձնել սուբյեկտային կազմին:

Ուսումնասիրության արդյունքներով արձանագրվել է նաև, որ յուրաքանչյուր դեպքում ոչ գույքային վնասը «էական վնաս» գնահատելիս՝ պետք է հաշվի առնել կոնկրետ վարույթով առկա

տվյալները և գործի հանգամանքները: Բացի այդ, նշված հոդվածով արարքները որակելիս՝ անհրաժեշտ է հաշվի առնել, որ միայն պետական մարմինների հեղինակազրկումը, հանրորեն վտանգավոր այլ հետևանքների բացակայության պայմաններում, չի կարող գնահատվել իբրև էական վնաս:

7. 2025 թվականի ընթացքում ուսումնասիրվել և ամփոփվել է նաև Քրեական օրենսգրքի 258-րդ հոդվածով նախաձեռնված քրեական վարույթներով մինչդատական քրեական վարույթի օրինականության նկատմամբ դատախազական հսկողության և մեղադրանքի պաշտպանության վիճակը 2023-2024 թվականների ընթացքում:

Ուսումնասիրության արդյունքներով պարզվել է.

2023 թվականին ՀՀ քրեական օրենսգրքի 258-րդ հոդվածի հատկանիշներով (շորթում) նախաձեռնվել է 256 քրեական վարույթ, իսկ 2024 թվականին՝ 392 քրեական վարույթ:

Ըստ տարիների, արձանագրվել է շորթման դեպքերի հետևյալ շարժընթացը.

Տարեթիվ	Դեպք
2018 թվական	**86**
2019 թվական	**84**
2020 թվական	**110**
2021 թվական	**285**
2022 թվական	**189**
2023 թվական	**256**
2024 թվական	**392**

2023 թվականին Քրեական օրենսգրքի 258-րդ հոդվածով քննվել է 339 քրեական վարույթ, որոնցից 118-ը փոխանցվել է նախորդ տարվանից, իսկ 2024 թվականին՝ 772 քրեական վարույթ, որոնցից 326-ը փոխանցվել է նախորդ տարվանից:

2023 թվականի ընթացքում Քրեական օրենսգրքի 258-րդ հոդվածով քննված քրեական վարույթներով 33 անձի վերաբերյալ որոշումներ են կայացվել հանրային քրեական հետապնդում հարուցելու մասին, իսկ 2024 թվականի ընթացքում՝ 41 անձի վերաբերյալ:

2023 թվականին Քրեական օրենսգրքի 258-րդ հոդվածով քննված 15 քրեական վարույթներով 15 անձի վերաբերյալ հսկող դատախազի կողմից կայացվել են քրեական հետապնդում չհարուցելու մասին որոշումներ, որոնցից 4-ը՝ ոչ ռեաբիլիտացնող հիմքով, 11-ը՝ ռեաբիլիտացնող հիմքով, 5 քրեական վարույթով 7 անձի վերաբերյալ հսկող դատախազի կողմից կայացվել է քրեական հետապնդումը դադարեցնելու մասին որոշում՝ 6-ը՝ ռեաբիլիտացնող հիմքով, 1-ը՝ ոչ ռեաբիլիտացնող հիմքով: 2024 թվականին Քրեական օրենսգրքի 258-րդ հոդվածով քննված 28 քրեական վարույթով 31 անձի վերաբերյալ հսկող դատախազի կողմից կայացվել են քրեական հետապնդում չհարուցելու մասին որոշումներ, որոնցից 8-ը՝ ոչ ռեաբիլիտացնող հիմքով, 23-ը՝ ռեաբիլիտացնող հիմքով, 10 քրեական վարույթով 10 անձի վերաբերյալ հսկող

դատախազի կողմից կայացվել է քրեական հետապնդումը դադարեցնելու մասին որոշում՝ 10-ն էլ ռեաբիլիտացնող հիմքով:

2023 թվականի ընթացքում Քրեական օրենսգրքի 258-րդ հոդվածի հատկանիշներով քննված քրեական վարույթներով 16 անձի նկատմամբ կալանքը որպես խափանման միջոց կիրառելու վերաբերյալ միջնորդություն է ներկայացվել դատարան. 13 միջնորդություն բավարարվել է, 1-ը բավարարվել է մասնակի և կիրառվել տնային կալանք, 2-ը՝ մերժվել: 2024 թվականի ընթացքում Քրեական օրենսգրքի 258-րդ հոդվածի հատկանիշներով քննված քրեական վարույթներով 26 անձի նկատմամբ կալանքը որպես խափանման միջոց կիրառելու վերաբերյալ միջնորդություն է ներկայացվել դատարան. 1-ը բավարարվել է մասնակի և կիրառվել տնային կալանք, 2-ը մերժվել են, իսկ 23-ը՝ բավարարվել:

2023 թվականի ընթացքում Քրեական օրենսգրքի 258-րդ հոդվածի հատկանիշներով դատարանում քննվող 6 քրեական գործ՝ 6 անձի վերաբերյալ ավարտվել է: 2024 թվականի ընթացքում Քրեական օրենսգրքի 258-րդ հոդվածի հատկանիշներով դատարանում քննվող 10 քրեական գործ՝ 11 անձի վերաբերյալ ավարտվել է:

2023 թվականի ընթացքում Քրեական օրենսգրքի 258-րդ հոդվածի հատկանիշներով դատարանում քննված 6 քրեական գործերով դատապարտվել է 6 անձ: 4 անձի նկատմամբ վերջնական պատիժ է սահմանվել ազատազրկումը, որոնցից 1-ով՝ Վերաքննիչ քրեական դատարանի որոշմամբ նշանակված պատիժը պայմանականորեն չի կիրառվել, 1 անձի նկատմամբ որպես պատիժ նշանակվել է կարճաժամկետ ազատազրկում, 1 անձի նկատմամբ որպես պատիժ նշանակվել է տուգանք: 2024 թվականի ընթացքում Քրեական օրենսգրքի 258-րդ հոդվածի հատկանիշներով դատարանում քննված 8 քրեական գործով դատապարտվել է 9 անձ: 7 անձի նկատմամբ վերջնական պատիժ է սահմանվել ազատազրկումը, որոնցից 1-ով պատիժը պայմանականորեն չի կիրառվել, 1 անձի նկատմամբ որպես պատիժ նշանակվել է կարճաժամկետ ազատազրկումը, որը պայմանականորեն չի կիրառվել, 1 անձի նկատմամբ որպես պատիժ նշանակվել է տուգանք:

2023 թվականի ընթացքում Քրեական օրենսգրքի 258-րդ հոդվածի հատկանիշներով դատարանում քննված քրեական գործերով որևէ անձ չի արդարացվել: 2024 թվականի ընթացքում Քրեական օրենսգրքի 258-րդ հոդվածի հատկանիշներով դատարանում քննված 1 քրեական գործով 1 անձ արդարացվել է:

Շորթման վերաբերյալ գործերի ուսումնասիրությունը ցույց է տալիս, որ հանցանք կատարած անձինք, որպես կանոն, մտերիմ հարաբերություններ են ձևավորում տուժողների հետ, մտնում ինտիմ կապի կամ հաղորդակցության մեջ, ձեռք բերում այդ անձանց մասնավոր կյանքի վերաբերյալ տեղեկություններ, այդ

թվում՝ լուսանկարներ կամ տեսագրություններ, որոնք հետագայում օգտագործվում են սպառնալիքի շրջանակներում:

Այլ խոսքով՝ շորթման առկա է վիկտիմիզացիա (զոհականացում), այսինքն՝ տուժողներն իրենք են հանցավորին վստահում իրենց անձնական կյանքի գաղտնիք համարվող տեղեկությունները, որոնց հրապարակումն օգտագործվում է որպես սպառնալիքի միջոց:

Հաշվետու ժամանակահատվածում Գլխավոր դատախազության պետական իշխանության դեմ ուղղված հանցագործությունների գործերով վարչության դատախազների կողմից հսկողություն է իրականացվել Քրեական օրենսգրքի 450-րդ հոդվածով (համապատասխանում է նախկին Քրեական օրենսգրքի 309.1-ին հոդվածին) նախաձեռնված 294 քրեական վարույթի օրինականության նկատմամբ (2024 թվականին՝ 319 քրեական վարույթ):

Նշված քրեական վարույթներից 137-ը կարճվել է (2024 թվականին՝ 95), 1-ն ուղարկվել է դատարան՝ 2 անձի վերաբերյալ (2024 թվականին՝ 1), 10 վարույթ միացվել է (2024 թվականին՝ 20), 3-ն ուղարկվել է այլ մարմին (2024 թվականին՝ 4), իսկ 104-ը փոխանցվել է 2026 թվական (2024 թվականին՝ 199):

Հաշվետու ժամանակահատվածում վարչության դատախազների կողմից հսկողություն է իրականացվել Քրեական օրենսգրքի 441-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 1-ին կետով (համապատասխանում է նախկին Քրեական օրենսգրքի 309-րդ հոդվածի 2-րդ մասին) նախաձեռնված 314 քրեական վարույթի օրինականության նկատմամբ (2024 թվականին՝ 330 քրեական վարույթ):

Նշված քրեական վարույթներից 118-ը կարճվել է (2024 թվականին՝ 71), 13 քրեական վարույթ՝ 20 անձի վերաբերյալ ուղարկվել է դատարան՝ (2024 թվականին՝ 6 վարույթ՝ 6 անձի վերաբերյալ), 12 վարույթ միացվել է (2024 թվականին՝ 9), 2 վարույթ ուղարկվել է այլ մարմին (2024 թվականին՝ 5), 18 վարույթով կատարվել են վարութային գործողություններ, սակայն դեռևս չի պարզվել քրեական հետապնդման ենթակա անձը, իսկ 154 վարույթ փոխանցվել է 2026 թվական (2024 թվականին՝ 224):

Նախորդ տարիների համեմատ՝ աճել է խոշտանգման ու վատ վերաբերմունքի այլ դրսևորում հանդիսացող՝ պաշտոնատար անձի կողմից բռնություն գործադրելով զուգորդված լիազորությունների անցման դեպքերով դատարան ուղարկված քրեական վարույթների և մեղադրյալների թիվը: 2025 թվականի ընթացքում դատարան է ուղարկվել 14 քրեական վարույթ 22 անձի վերաբերյալ: Այլ խոսքով՝ նախորդ տարվա համեմատ կրկնակի աճ է գրանցվել:

Ուսումնասիրությունները ցույց են տալիս, որ 2015 թվականից ի վեր այս ցուցանիշն ամենաբարձրն է:

▪ Հաշվետու ժամանակահատվածում մինչդատական քրեական վարույթի օրինականության նկատմամբ հետևողական և պատշաճ դատախազական հսկողության, ինչպես նաև շրջադարձային դատախազական ակտեր կայացնելու արդյունքում հաստատված մեղադրական եզրակացություններով դատարան են հանձնվել հետևյալ քրեական վարույթները.

1. ՀՀ երրորդ նախագահ Ս.Ս.-ի վերաբերյալ 3 քրեական վարույթ՝ ըստ մեղադրանքի.

▪նախկին Քրեական օրենսգրքի 311-րդ հոդվածի 4-րդ մասի 2-րդ կետի (համապատասխանում է Քրեական օրենսգրքի 435-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 3-րդ կետին),

▪նախկին Քրեական օրենսգրքի 311-րդ հոդվածի 4-րդ մասի 2-րդ կետի (համապատասխանում է Քրեական օրենսգրքի 435-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 3-րդ կետին), նախկին Քրեական օրենսգրքի 311-րդ հոդվածի 4-րդ մասի 2-րդ կետի (համապատասխանում է Քրեական օրենսգրքի 435-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 3-րդ կետին) և նախկին Քրեական օրենսգրքի 310-րդ հոդվածով (համապատասխանում է Քրեական օրենսգրքի 442-րդ հոդվածի 1-ին մասին)

▪17 դրվագ՝ նախկին Քրեական օրենսգրքի 179-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 1-ին կետի (համապատասխանում է Քրեական օրենսգրքի 256-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 3-րդ կետին), 2 դրվագ՝ նախկին Քրեական օրենսգրքի 190-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 1-ին և 3-րդ կետերի (համապատասխանում է Քրեական օրենսգրքի 296-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 2-րդ և 3-րդ կետերին), 2 դրվագ՝ նախկին Քրեական օրենսգրքի 38-190-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 1-ին և 3-րդ կետերի (համապատասխանում է Քրեական օրենսգրքի 46-296-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 2-րդ և 3-րդ կետերին) և 1 դրվագ՝ նախկին Քրեական օրենսգրքի 38-190-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 3-րդ կետի (համապատասխանում է Քրեական օրենսգրքի 46-296-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 3-րդ կետին):

2. Ազգային անվտանգության ծառայության քննչական գլխավոր վարչությունում Քրեական օրենսգրքի 393-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 2-րդ կետով և Քրեական օրենսգրքի 399-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 2-րդ կետով նախաձեռնված քրեական վարույթը, որով իրականացված նախաքննության ընթացքում հիմնավորվել է, որ ՀՀ նախկին գլխավոր հարկադիր կատարող Մ.Պ.-ն խմբի կազմում, նախնական համաձայնությամբ իրացման նպատակով ապօրինի ձեռք է բերել և պահել առանձնապես խոշոր չափերով «Կոկաին» տեսակի թմրամիջոց, ինչպես նաև՝ խմբի կազմում, նախնական համաձայնությամբ, թաքցնելով մաքսային հսկողությունից, Հայաստանի Հանրապետության պետական սահմանով ապօրինի Հայաստանի Հանրապետության է տեղափոխել առանձնապես խոշոր չափերով «Կոկաին» տեսակի թմրամիջոցը:

Մ.Պ.-ի և 4 այլ անձի նկատմամբ հարուցվել է հանրային քրեական հետապնդում՝

Քրեական օրենսգրքի 393-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 2-րդ կետով և Քրեական օրենսգրքի 399-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 2-րդ կետով: Քրեական գործը 2025 թվականի դեկտեմբերի 12-ին մեղադրական եզրակացությամբ հանձնվել է դատարան:

3. Կառավարության, Ազգային ժողովի շենքերում և պետական նշանակության այլ օբյեկտներում ու հասարակական վայրերում բռնություն գործադրելով, ջարդ իրականացնելով, գույք ոչնչացնելով, վնասելով կամ իշխանության ներկայացուցչին զինված դիմադրելով արտահայտված զանգվածային անկարգություններ կազմակերպելու, դրանց մասնակցելու, զանգվածային անկարգությունների ժամանակ մասնակիցների կողմից իշխանության ներկայացուցիչների օրինական պահանջներին չենթարկվելու կամ անձանց նկատմամբ բռնություն գործադրելու կոչերի, իշխանությունը զավթելուն, սահմանադրական կարգը բռնի տապալելուն ուղղված հրապարակային կոչերի, ինչպես նաև Ազգային ժողովին և Կառավարությանը պարտադրելու, բացահայտ հափշտակություններ կատարելու դեպքերի առթիվ նախաձեռնված 4 քրեական վարույթ՝ 19 անձի վերաբերյալ:

4. Քրեական ենթամշակույթին առնչվող անձանց վերաբերյալ 1 քրեական վարույթ՝ ըստ մեղադրանքի Ռ.Պ.-ի՝ Քրեական օրենսգրքի 322-րդ հոդվածի 1-ին մասով և 323-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 5-րդ կետով, Պ.Գ.-ի՝ 322-րդ հոդվածի 1-ին մասով և 323-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 5-րդ կետով, Գ.Հ.-ի՝ 322-րդ հոդվածի 1-ին մասով և 324-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 5-րդ կետով, Վ.Բ.-ի՝ 324-րդ հոդվածի 1-ին մասով, Ա.Հ.-ի՝ 324-րդ հոդվածի 1-ին մասով:

5. Մի խումբ անձանց կողմից նախնական համաձայնությամբ «Կարեն Դեմիրճյանի անվան Երևանի մետրոպոլիտեն» ՓԲ ընկերության էլեկտրագնացքների շահագործման և նորոգման մասնաճյուղից խարդախությամբ խոշոր չափերի գումարի հափշտակության վերաբերյալ քրեական վարույթը՝ ըստ մեղադրանքի՝ Ա.Վ.-ի, Ս.Հ.-ի, Ն.Ղ.-ի, Ա.Հ.-ի, Հ.Կ.-ի և Է.Խ.-ի՝ նախկին Քրեական օրենսգրքի 178-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 1-ին և 2-րդ կետերով:

6. Երևանի նախկին քաղաքապետ Տ.Մ.-ի կողմից իր պաշտոնեական լիազորությունները չարաշահելու, որն էական վնաս է պատճառել պետության և համայնքի իրավունքներին և օրինական շահերին, ինչն էլ անզգուշությամբ առաջացրել է ծանր հետևանքներ, ինչպես նաև այլ անձանց օժանդակությամբ, իշխանական, ծառայողական լիազորությունները և դրանցով պայմանավորված ազդեցությունն օգտագործելու, հանցավոր ճանապարհով ստացված՝ առանձնապես խոշոր չափերով գույք օրինականացնելու, ինչպես նաև պետական սեփականություն հանդիսացող հողամասն ինքնակամ զավթած անձանց նկատմամբ վարչական

իրավախախտումների վերաբերյալ օրենսդրությամբ նախատեսված վարչական պատասխանատվության միջոցներ չկիրառելու վերաբերյալ քրեական վարույթը՝ ըստ մեղադրանքի՝

- Ա.Ճ.-ի՝ Քրեական օրենսգրքի 46-296-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 2-րդ և 3-րդ կետերով, Ա.Ս.-ի՝ 296-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 2-րդ և 3-րդ կետերով,
- Ա.Բ.-ի՝ 46-296-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 2-րդ և 3-րդ կետերով,
- Ա.Ս.-ի՝ 46-296-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 2-րդ և 3-րդ կետերով,
- Ա.Հ.-ի՝ 296-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 2-րդ և 3-րդ կետերով (2 դրվագ), 441-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 5-րդ կետով (2 դրվագ),
- Ա.Ս.-ի՝ 46-296-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 2-րդ և 3-րդ կետերով, 46-441-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 5-րդ կետով,
- Լ.Հ.-ի՝ 46-296-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 2-րդ և 3-րդ կետերով,
- Լ.Ա.-ի՝ 46-296-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 3-րդ կետով,
- Կ.Ու.-ի՝ 46-296-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 2-րդ և 3-րդ կետերով,
- Կ.Ն.-ի՝ 296-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 3-րդ կետով,
- Հ.Մ.-ի՝ 46-296-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 2-րդ և 3-րդ կետերով (2 դրվագ),
- Ս.Ռ.-ի՝ 46-296-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 2-րդ և 3-րդ կետերով,
- Ս.Հ.-ի՝ 46-296-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 2-րդ և 3-րդ կետերով (2 դրվագ), Ս.Կ.-ի՝ 46-296-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 2-րդ և 3-րդ կետերով,
- Տ.Մ.-ի՝ 296-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 2-րդ և 3-րդ կետերով (4 դրվագ), 441-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 2-րդ, 4-րդ, 5-րդ կետերով, 447-րդ հոդվածի 1-ին մասով,
- Տ.Ս.-ի՝ 46-296-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 2-րդ և 3-րդ կետերով:

7. Խ.Բ.-ի կողմից հանցավոր ճանապարհով ձեռք բերված գույքերի հանցավոր ծագումը, դրանց տեղաշարժը, տնօրինման եղանակը և պատկանելությունը թաքցնելու նպատակով հոր՝ Գյումրի քաղաքի նախկին քաղաքապետ Ս.Բ.-ի՝ հանցավոր գործունեության արդյունքում ստացված առանձնապես խոշոր չափերով գույքերը ձեռք բերելու վերաբերյալ քրեական վարույթը՝ ըստ մեղադրանքի.

- Խ.Բ.-ի՝ նախկին Քրեական օրենսգրքի 190-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 1-ին կետով (2 դրվագ)
- Ռ.Ս.-ի՝ Քրեական օրենսգրքի 445-րդ հոդվածի 1-ին մասով և նախկին Քրեական օրենսգրքի 38-308-րդ հոդվածի 2-րդ մասով,
- Ս.Ջ.-ի՝ նախկին Քրեական օրենսգրքի 190-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 1-ին կետով,
- Ս.Մ.-ի՝ նախկին Քրեական օրենսգրքի 190-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 1-ին կետով:

8. «ԳԱԱ Վ. Համբարձումյանի անվան Բյուրականի աստղադիտարան» պետական ոչ առևտրային կազմակերպության տնօրենի կողմից իր պաշտոնեական դիրքը և իշխանական լիազորություններն ու դրանցով պայմանավորված ազդեցությունն կազմակերպության շահերին հակառակ օգտագործելու և դրա հետևանքով կազմակերպության իրավունքներին ու օրինական շահերին անզգուշությամբ

առանձնապես խոշոր չափերի՝ 78.511.385 դրամի գույքային վնաս պատճառելու վերաբերյալ քրեական վարույթը՝ ըստ մեղադրանքի՝ Հ.Հ.-ի՝ Քրեական օրենսգրքի 441-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 2-րդ և 5-րդ կետերով:

2008 թվականի մարտի 1-ի լույս 2-ին Երևան քաղաքում տեղի ունեցած իրադարձությունների առթիվ նախաքննական մարմիններում իրականացվող քննությունը, ինչպես նաև Դատախազության կողմից մեղադրանքի պաշտպանության, պետական շահերի պաշտպանության և այլ, այդ թվում՝ ՀՀ գլխավոր դատախազի բացառիկ լիազորությունների շրջանակներում կատարված գործողությունները.

1. Գլխավոր դատախազի 2025 թվականի օգոստոսի 11-ի որոշմամբ վերացվել է 2008 թվականի մարտի 1-ի դրությամբ ՀՀ ոստիկանության պետի տեղակալի պաշտոնն զբաղեցրած Ս.Ա.-ի նկատմամբ նախկին Քրեական օրենսգրքի 38-309-րդ հոդվածի 2-րդ մասով հարուցված հանրային քրեական հետապնդումը վաղեմության ժամկետներն անցնելու հիմքով դադարեցնելու մասին Հատուկ քննչական ծառայության քննիչի՝ 2020 թվականի հունվարի 30-ի որոշումը և այն հաստատելու մասին հսկող դատախազի վարութային ակտը՝ նկատի ունենալով, որ Ս.Ա.-ին վերագրվող արարքը հանդիսանում է վատ վերաբերմունքի դրսևորում, հավասարեցված է խոշտանգմանը, ինչով պայմանավորված՝ նրա նկատմամբ հարուցված հանրային քրեական հետապնդումը չէր կարող դադարեցվել վաղեմության ժամկետներ կիրառելու օրենսդրական արգելքի առկայության պատճառով:

Քննությամբ հիմնավորվել էր, որ Ս.Ա.-ն, ով 2008 թվականի փետրվարի 12-ին նշանակվել էր Կառավարությանն առընթեր Ոստիկանության պետի տեղակալի պաշտոնում, 2008 թվականի մարտի 1-ին, անցնելով իր պաշտոնեական լիազորությունները, այլ անձանց հետ հանցակցությամբ, կազմակերպել է ոստիկանության տարբեր ստորաբաժանումների կողմից բռնության և հատուկ միջոցների գործադրմամբ զուգորդված՝ Երևան քաղաքի «Ազատության» հրապարակում նստացույց անող խաղաղ ցուցարարներին ցրելու, ապա քաղաքի կենտրոնական հատվածներում նրանց կուտակումները, հնարավոր ցույցերն ու հավաքները բացառելու գործողությունները, որպիսի գործողություններով անձանց իրավունքներին և օրինական շահերին, հասարակության և պետության օրինական շահերին պատճառվել է էական վնաս:

2019 թվականի հոկտեմբերի 26-ին որոշում էր կայացվել Ս.Ա.-ին Քրեական օրենսգրքի 38-309-րդ հոդվածի 2-րդ մասով որպես մեղադրյալ ներգրավելու մասին. նույն օրն առաջադրվել է մեղադրանք:

2003 թվականի ապրիլի 18-ին ընդունված Քրեական օրենսգրքի 309-րդ հոդվածը քրեական պատասխանատվություն է նախատեսել պաշտոնատար անձի կողմից

դիտավորությամբ այնպիսի գործողություններ կատարելու համար, որոնք ակնհայտորեն դուրս են եկել նրա լիազորությունների շրջանակից և էական վնաս են պատճառել անձանց, կազմակերպությունների իրավունքներին ու օրինական շահերին, հասարակության կամ պետության օրինական շահերին (գույքային վնասի դեպքում՝ հանցագործության պահին սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հինգհարյուրապատիկի չափը գերազանցող գումարը կամ դրա արժեքը):

Հոդվածի 2-րդ մասով նախատեսված է լիազորություններն անցնելու որակյալ հանցակազմը, այն է՝ նույն արարքը, որը զուգորդվել է բռնություն, զենք կամ հատուկ միջոցներ գործադրելով:

Մեղադրյալ Ս.Ա.-ն իր ցուցմունքով խնդրել է իր նկատմամբ 2003 թվականի ապրիլի 18-ին ընդունված Քրեական օրենսգրքի 38-309-րդ հոդվածի 2-րդ մասով հարուցված քրեական հետապնդումը դադարեցնել վաղեմության ժամկետներն անցած լինելու հիմքով:

Գտնելով, որ մեղադրյալ Ս.Ա.-ի կողմից բռնություն, զենք կամ հատուկ միջոցներ գործադրելով զուգորդված պաշտոնեական լիազորություններն անցնելն ավարտվել է 2008 թվականի մարտի 1-ին, հետևաբար՝ Ս.Ա.-ին քրեական պատասխանատվության ենթարկելու՝ 2003 թվականի ապրիլի 18-ին ընդունված Քրեական օրենսգրքի 75-րդ հոդվածի 1-ին մասի 3-րդ կետով սահմանված վաղեմության ժամկետն անցել է, վարույթն իրականացնող քննիչ՝ Հատուկ քննչական ծառայության կոռուպցիոն, կազմակերպված և պաշտոնեական հանցագործությունների քննության վարչության պետի տեղակալի կողմից 2020 թվականի հունվարի 30-ին որոշում է կայացվել Ս.Ա.-ի նկատմամբ 2003 թվականի ապրիլի 18-ին ընդունված Քրեական օրենսգրքի 38-309-րդ հոդվածի 2-րդ մասով հարուցված քրեական հետապնդումը դադարեցնելու մասին՝ քրեական պատասխանատվության ենթարկելու վաղեմության ժամկետն անցած լինելու հիմքով:

Նախաքննության օրինականության նկատմամբ հսկող դատախազի կողմից չի վերացվել վերոգրյալ որոշումը՝ այդ կերպ հաստատելով դրա օրինականությունը:

Գլխավոր դատախազի 2025 թվականի օգոստոսի 11-ի որոշման համաձայն՝ Ս.Ա.-ի նկատմամբ 2003 թվականի ապրիլի 18-ին ընդունված ՀՀ քրեական օրենսգրքի 309-րդ հոդվածի 2-րդ մասով հարուցված հանրային քրեական հետապնդումը դադարեցնելու մասին վարույթն իրականացնող քննիչի 2020 թվականի հունվարի 30-ին որոշումը, այն չվերացնելու մասին հսկող դատախազի վարութային ակտը օրինական և հիմնավոր չեն ու ենթակա են վերացման: Գլխավոր դատախազի որոշման հիմքում, ի թիվս ներպետական օրենսդրության, միջազգային փաստաթղթերի ու Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանի՝ Մուշեղ Սաղաթելյանն ընդդեմ Հայաստանի գործով վճռի, դրված է Վճռաբեկ դատարանի 2023 թվականի դեկտեմբերի 23-ի որոշումը, որի

համաձայն՝ առնվազն 2003 թվականի ապրիլի 18-ին ընդունված ՀՀ քրեական օրենսգիրքն ուժի մեջ մտնելու օրվա՝ 2003 թվականի օգոստոսի 1-ի դրությամբ առկա է եղել խոշտանգման կամ դրան հավասարեցված վերաբերմունքի, այդ թվում՝ պաշտոնատար անձի կողմից բռնությամբ զուգորդված լիազորություններն անցնելու դեպքում վաղեմության ժամկետներ կիրառելու օրենսդրական արգելք: Հետևաբար, Ս.Ա.-ին մեղսագրված է եղել արարք, որը, որպես վատ վերաբերմունքի դրսևորում, հավասարեցված է խոշտանգմանը, ինչով պայմանավորված՝ Ս.Ա.-ի նկատմամբ հարուցված հանրային քրեական հետապնդումը չէր կարող դադարեցվել վաղեմության ժամկետներ կիրառելու օրենսդրական արգելքի առկայության պատճառով:

2025 թվականի դեկտեմբերի 25-ին որոշում է կայացվել Ս.Ա.-ի նկատմամբ նոր հանրային քրեական հետապնդում հարուցելու մասին և նույն օրը նրան մեղադրանք է ներկայացվել նախկին Քրեական օրենսգրքի 38-309-րդ հոդվածի 2-րդ մասով (համապատասխանում է Քրեական օրենսգրքի 46-441-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 1-ին և 3-րդ կետերին) նախատեսված, պատժի սպառնալիքով արգելված, մեղավորությամբ կատարված այն արարքի համար, որ նա, 2008 թվականի մարտի 1-ին անցնելով իր պաշտոնեական լիազորությունները, Ոստիկանության այլ բարձրաստիճան պաշտոնատար անձանց հետ հանցակցությամբ կազմակերպել է Ոստիկանության տարբեր ստորաբաժանումների կողմից բռնության և հատուկ միջոցների գործադրմամբ զուգորդված Երևան քաղաքի «Ազատության» հրապարակում իրականացվող խաղաղ ցույցը ցրելը, ցուցարարներին հրապարակից բռնության գործադրմամբ հարկադրաբար հեռացնելը, ապա քաղաքի կենտրոնական հատվածներում նրանց կուտակումները, հնարավոր ցույցերն ու հավաքները բացառելը, որպիսի գործողություններով անձանց իրավունքներին և օրինական շահերին, ինչպես նաև հասարակության և պետության օրինական շահերին պատճառվել է էական վնաս:

2025 թվականի դեկտեմբերի 26-ին՝ վարույթն իրականացնող մարմնի կողմից որոշում է կայացվել քրեական վարույթից մեղադրյալ Ս.Ա.-ի (ըստ մեղադրանքի՝ նախկին Քրեական օրենսգրքի 38-309-րդ հոդվածի 2-րդ մասով) վերաբերյալ քրեական վարույթն անջատելու, անջատված քրեական վարույթին համար շնորհելու մասին: Քրեական վարույթը հաստատված մեղադրական եզրակացությամբ ուղարկվել է դատարան:

2. Սահմանադրական դատարանի 2021 թվականի մարտի 26-ի որոշմամբ Քրեական օրենսգրքի 300.1 հոդվածը (սահմանադրական կարգը տապալելը) ճանաչվել է Սահմանադրության 78-րդ և 79-րդ հոդվածներին հակասող և անվավեր: Սահմանադրական դատարանի որոշման հիման վրա՝ Առաջին ատյանի դատարանը

2021 թվականի ապրիլի 6-ին մեղադրյալներ Ռ.Ք.-ի, Ս.Օ.-ի և Յու.Խ.-ի նկատմամբ նախկին Քրեական օրենսգրքի 300.1 հոդվածի 1-ին մասով և Ա.Գ.-ի նկատմամբ Քրեական օրենսգրքի 38-300.1 հոդվածով քրեական հետապնդումը դադարեցրել է՝ հանցագործության դեպքի բացակայության հիմքով, և այդ մասով քրեական գործի վարույթը կարճվել է:

Վերոնշյալ որոշման դեմ ներկայացված բոլոր վերաքննիչ բողոքները մերժվել են, իսկ Առաջին ատյանի դատարանի 2021 թվականի ապրիլի 6-ի որոշումը թողնվել է անփոփոխ:

Վերաքննիչ դատարանի որոշման դեմ վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել ՀՀ գլխավոր դատախազը՝ խնդրելով բեկանել ստորադաս դատական ատյանների որոշումները և քրեական գործն ուղարկել նոր քննության:

Վճռաբեկ դատարանի 2022 թվականի մարտի 18-ի որոշմամբ ՀՀ գլխավոր դատախազի վճռաբեկ բողոքն ընդունվել է վարույթ:

Վճռաբեկ դատարանը 2024 թվականի հունվարի 19-ի որոշմամբ դիմել է Սահմանադրական դատարան նախկին Քրեական դատավարության օրենսգրքի մի շարք հոդվածների՝ Սահմանադրությանը համապատասխանության հարցը որոշելու համար:

Սահմանադրական դատարանի՝ 2024 թվականի հուլիսի 22-ի որոշմամբ նախկին Քրեական դատավարության օրենսգրքի 309.1-ին հոդվածի 3-րդ մասը ճանաչվել է Սահմանադրությանը համապատասխանող այն մեկնաբանությամբ, որ մեղադրողը կարող է մինչև դատարանի՝ խորհրդակցական սենյակ հեռանալը փոխել ամբաստանյալին առաջադրված մեղադրանքը (նրան մեղսագրվող արարքի իրավական որակումը)՝ ամբաստանյալի արարքում քրեական օրենքով նախատեսված այլ արարքի հատկանիշների առկայության պարագայում՝ անկախ դատական քննության ընթացքում ապացույցների հետազոտումից:

Բարձրագույն դատական խորհրդի որոշման հիման վրա՝ գործը քննող դատավորի լիազորությունները դադարեցվել են և քրեական գործը 2024 թվականի սեպտեմբերի 2-ին մակագրվել է Երևան քաղաքի ընդհանուր իրավասության առաջին ատյանի քրեական դատարանի մեկ այլ դատավորի:

2024 թվականի սեպտեմբերի 12-ին Վճռաբեկ դատարանը բեկանել է Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանի 2021 թվականի ապրիլի 16-ի որոշումը և այն անփոփոխ թողնելու մասին Վերաքննիչ քրեական դատարանի 2021 թվականի նոյեմբերի 26-ի որոշումը և գործն ուղարկել է Հակակոռուպցիոն դատարան՝ նոր քննության:

Ի թիվս այլնի Վճռաբեկ դատարանն արձանագրել է, որ Սահմանադրական դատարանի 2024 թվականի հուլիսի 22-ի որոշման լույսի ներքո, եթե մեղադրողը գտնում է, որ կատարված արարքը կարող է որակվել Քրեական օրենսգրքի այլ

հոդվածով, ապա իրավասու է մեղադրանքի լրացմանը կամ փոփոխմանն ուղղված քայլեր ձեռնարկել:

2024 թվականի հոկտեմբերի 11-ին հանրային մեղադրողի կողմից կայացվել են Ռ.Ք.-ին, Ս.Օ.-ին, Յու.Խ.-ին և Ա.Գ.-ին՝ 2003 թվականի ապրիլի 18-ին ընդունված Քրեական օրենսգրքի 300.1 հոդվածի 1-ին մասով վերագրված արարքի իրավական գնահատականը փոխելու և նրանց նոր՝ 2003 թվականի ապրիլի 18-ին ընդունված Քրեական օրենսգրքի 309-րդ հոդվածի 3-րդ մասով (համապատասխանում է գործող Քրեական օրենսգրքի 441-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 5-րդ կետին) մեղադրանք ներկայացնելու մասին որոշումներ:

2025 թվականի նոյեմբերի 24-ին հանրային մեղադրողը դատարան է ներկայացրել Ռ.Ք.-ի, Ս.Օ.-ի, Յու.Խ.-ի և Ա.Գ.-ի վերաբերյալ նոր մեղադրանքի որոշումները:

2026 թվականի հունվարի 16-ին Հակակոռուպցիոն դատարանի դատավորը հաստատել է Ռ.Ք.-ի, Ս.Օ.-ի, Յու.Խ.-ի և Ա.Գ.-ի վերաբերյալ նոր մեղադրանքի որոշումները:

3. 2025 թվականի օգոստոսի 11-ին Գլխավոր դատախազությունը Հակակոռուպցիոն դատարան է ներկայացրել հայցադիմում ընդդեմ Ռ.Ք.-ի, Ա.Գ.-ի, Ս.Օ.-ի, Յ.Խ.-ի՝ Հայաստանի Հանրապետության կողմից հատուցված 670 միլիոն դրամը՝ որպես հետադարձ պահանջ, համապարտության կարգով բռնագանձելու պահանջի մասին:

Հետադարձ պահանջի չափը հաշվարկվել է՝ հիմք ընդունելով՝

- Ազգային ժողովի կողմից 2009 թվականի հունիսի 4-ին ընդունված՝ «2008 թվականի մարտի 1-2-ը Երևան քաղաքում տեղիունեցած իրադարձությունների ժամանակ տուժած անձանց աջակցության մասին» ՀՀ օրենքը, որի հիման վրա Կառավարության կողմից 2019 թվականի օգոստոսի 8-ին ընդունվել է թիվ 990-Ն որոշումը:
- Արդարադատության նախարարության գլխավոր քարտուղարի 2024 թվականի հոկտեմբերի 25-ի գրությունը, որի համաձայն՝ 2008 թվականի մարտի 1-ից 2-ը Երևանում տեղի ունեցած իրադարձությունների ժամանակ տուժած անձանց մինչ 2024 թվականի հոկտեմբերի 25-ը տրամադրված աջակցության չափը կազմում է 670 միլիոն դրամ:

Միաժամանակ, Գլխավոր դատախազությունը ներկայացրել է հայցի ապահովման միջոց կիրառելու վերաբերյալ միջնորդություն՝ խնդրելով հայցագնի՝ 670 միլիոն դրամի չափով արգելանք դնել պատասխանողներ Ռ.Ք.-ին, Ա.Գ.-ին, Ս.Օ.-ին, Յ. Խ.-ին պատկանող գույքերի վրա:

Հակակոռուպցիոն դատարանի 2025 թվականի օգոստոսի 13-ի որոշմամբ հայցադիմումն ընդունվել է վարույթ, իսկ հայցի ապահովման միջոց կիրառելու

վերաբերյալ միջնորդությունը բավարարվել է:

4. 2008 թվականի մարտի 1-2-ի իրադարձությունների ժամանակ զոհված 10 անձանց մահվան, այլ անձանց կողմից ծանրության տարբեր աստիճանի մարմնական վնասվածքներ ստանալու դեպքերով նախաքննության շրջանակներում ընդհանուր առմամբ հետազոտվել են՝

- Զինված ուժերում հաշվառված՝ 93 հատ «ԱԿ-74» տեսակի, իսկ 23 հատ «ԱԿՍ-74ՈՒ» տեսակի, 5,45մմ տրամաչափի «Կալաշնիկով» տեսակի ինքնաձիգեր, 1 հատ՝ 5,45մմ տրամաչափի «ՌՊԿ-74» տեսակի ձեռքի գնդացիր և 1 հատ՝ 7,62մմ տրամաչափի «ՍՎԴ» տեսակի նշանառու հրացան:
- Հետազոտվել են նաև 1306 հատ 9մմ տրամաչափի «Մակարով» տեսակի ատրճանակներ, որոնցից 217 հատը՝ ներկայացվել է Ոստիկանության զորքերից, 300 հատը՝ Ներքին գործերի նախարարության ոստիկանության այլ ստորաբաժանումներից, իսկ 789 հատը՝ Պաշտպանության նախարարությունից:
- Ներկայում փորձագետի կողմից հետազոտվում են Ներքին գործերի նախարարության ոստիկանության պետական պահպանության գլխավոր վարչության հատուկ նշանակության գումարտակի հաշվեկշռում գտնվող «Մակարով» տեսակի ատրճանակները:

1999 թվականի հոկտեմբերի 27-ին ՀՀ Ազգային ժողովում տեղի ունեցած դեպքի կազմակերպիչների վերաբերյալ իրականացվող քրեական վարույթով,

նախաքննության համակողմանիությունն ապահովվելու նպատակով, վարույթն իրականացնող մարմնի կողմից 2025 թվականի ընթացքում կատարվում են ապացուցողական և այլ վարութային գործողություններ, այդ թվում՝ օպերատիվ-հետախուզական միջոցառումներ:

Հաշվի առնելով տեղեկատվական տեխնոլոգիաների օգտագործմամբ կատարվող հանցագործությունների բարձր հանրային վտանգավորությունը և բացահայտման դժվարությունները՝ 2025 թվականին ՀՀ գլխավոր դատախազին առընթեր հատուկ հանձնարարություններով վարչությունում առանձնացվել են կիբեռհանցագործությունների գործերով մասնագիտացած դատախազների հաստիքներ:

Նշենք, որ դատախազության գործունեությանը վերաբերող միջազգային-իրավական փաստաթղթերում ևս դատախազների մասնագիտացման անհրաժեշտությունը մշտապես նշվել է որպես դատախազության գործունեության արդյունավետության բարձրացման անհրաժեշտ պայման: Մասնավորապես՝ Եվրոպական դատախազների խորհրդատվական խորհրդի (Consultative Council of European Prosecutors) 2014 թվականի դեկտեմբերի 17-ի՝ «Դատախազների վերաբերյալ եվրոպական նորմերը և սկզբունքները» թիվ 9 խորհրդատվական կարծիքի 119-րդ կետում, 2016 թվականի նոյեմբերի 18-ի՝

«Դատախազական աշխատանքի որակի և արդյունավետության վերաբերյալ՝ ներառյալ ահաբեկչության և կազմակերպված հանցավորության դեմ պայքարը» թիվ 11 կարծիքի 27-րդ և 54-րդ կետերում ամրագրված է, որ դատախազների մասնագիտացումն անհրաժեշտ է դիտարկել որպես առաջնահերթություն՝ դատախազների աշխատանքի արդյունավետությունը բարձրացնելու, ինչպես նաև հանցավորության տարբեր դրսևորումներին պատշաճ արձագանքելու համար:

Այս համատեքստում, միջազգային գործընկերների հետ համագործակցությամբ, մշակվել են ՀՀ գլխավոր դատախազին առընթեր հատուկ հանձնարարություններով վարչությունում կիբեռհանցագործությունների գործերով մասնագիտացած դատախազներին ներկայացվող պահանջները: Այս աշխատանքի կատարման ընթացքում էական նշանակություն է ունեցել ՀՀ գլխավոր դատախազության և Նիդերլանդների Թագավորությունում գործող՝ Միջազգային իրավական համագործակցության կենտրոնի (Center for International Legal Cooperation (CILC), այսուհետ՝ Կենտրոն) միջև համագործակցությունը: Մասնավորապես՝ Կենտրոնի ներկայացուցիչները 2025 թվականի հուլիսի 15-17-ը այցելել են Հայաստանի Հանրապետություն, որի ընթացքում հանդիպումներ են ունեցել շահագրգիռ մարմիններում, գնահատել են համապատասխան մասնագիտացման դատախազներին և տեխնիկական անձնակազմին ներկայացվող պահանջները, ինչպես նաև անհրաժեշտ տեխնիկական հագեցվածության կարիքները: Արդյունքում, մշակվել է ՀՀ գլխավոր դատախազին առընթեր հատուկ հանձնարարություններով վարչությունում կիբեռհանցագործությունների գործերով մասնագիտացած դատախազի պաշտոնին հավակնող անձանց հմտությունների ու կոմպետենցիաների ցանկ, որի հիման վրա հայտարարված բաց մրցույթի արդյունքներով ՀՀ գլխավոր դատախազի կողմից համապատասխան վարչությունում նշանակվել է 2 դատախազ:

Նշենք նաև, որ կիբեռհանցագործությունների և տեղեկատվական կամ հաղորդակցական տեխնոլոգիաների կիրառմամբ կատարվող այլ հանցագործությունների դեպքերում Դատախազությունում կիրառվում է աշխատանքի բաժանման հետևյալ մոդելը. ստեղծվում է դատախազների խումբ, որում ընդգրկվում են կիբեռհանցագործությունների գործերով մասնագիտացված դատախազը և այն ստորաբաժանման դատախազը, որի գործառույթներին անմիջականորեն առնչվում է տվյալ հանցագործությունը:

Ստորև ներկայացվում են տվյալներն՝ ըստ նախաքննական մարմինների.[5]

Քննչական կոմիտե

2025 թվականի ընթացքում Քննչական կոմիտեի կողմից քննվել է 224.444 քրեական վարույթ (2024 թվականին՝ 207.132): Նախորդ տարվա համեմատությամբ քննված քրեական վարույթների թիվն աճել է 17.312-ով կամ 8,4%-ով:

2025 թվականին քննված 224.444 քրեական վարույթից 157.367-ը փոխանցվել է նախորդ տարվանից (2024 թվականին՝ 140.001), որը 17.366-ով կամ 12,4%-ով ավելի է, քան 2024 թվականին, իսկ 67.077-ով նախաքննության կատարումը քննիչին հանձնարարվել է 2025 թվականի ընթացքում (2024 թվականին՝ 67.131):

2025 թվականի ընթացքում նախաքննության կատարումը հանձնարարված 67.077 քրեական վարույթից 57.672-ը նախաձեռնվել է հաշվետու ժամանակաշրջանում:

2025 թվականին ավարտվել է 40.714 քրեական վարույթ (2024 թվականին՝ 37.248), որոնցից 14.343-ը 15.533 անձի վերաբերյալ մեղադրական եզրակացությամբ հանձնվել է դատարան (2024 թվականին՝ 11.640 քրեական վարույթ 12.805 անձի վերաբերյալ), 61-ը բժշկական բնույթի հարկադրական միջոցներ կիրառելու միջնորդությամբ հանձնվել է դատարան (2024 թվականին՝ 45), 26.310-ը կարճվել է (2024 թվականին՝ 25.563), այդ թվում՝ 16.155-ը՝ ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի 13-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1-ին կետով նախատեսված հիմքով:

Հաշվետու ժամանակահատվածում մեղադրական եզրակացությամբ դատարան ուղարկված քրեական վարույթների թիվը գերազանցում է 2024 թվականի համապատասխան ցուցանիշը 2703-ով կամ մոտ 23,2%-ով:

2025 թվականին քրեական հետապնդում իրականացնող այլ մարմիններ է ուղարկվել 5494 քրեական վարույթ (2024 թվականին՝ 4995), 7221 քրեական վարույթ միացվել է (2024 թվականին՝ 6815):

2025 թվականի վերջին անավարտ է մնացել 169.966 քրեական վարույթ (2024 թվականին՝ 157.367), որը 12.599-ով կամ 8%-ով ավելի է, քան 2024 թվականին: Ընդ որում, անավարտ մնացած քրեական վարույթներից 148.729-ով կատարվել են վարութային և ապացուցողական բոլոր գործողությունները:

2025 թվականին ձերբակալվել է 7457 անձ՝ նախորդ տարվա 7286-ի դիմաց, այսինքն՝ ձերբակալված անձանց թիվն աճել է 171-ով կամ 2,3%-ով: Ձերբակալումից ազատվել է 5166 անձ՝ 2024 թվականի 5167-ի դիմաց, այսինքն՝ ձերբակալումից ազատված անձանց թիվը նվազել է 1-ով:

2025 թվականին Քննչական կոմիտեում քննված քրեական վարույթներով առաջին ատյանի դատարաններ է ներկայացվել մեղադրյալի նկատմամբ կալանքը որպես խափանման միջոց ընտրելու մասին 2316 միջնորդություն (առանց ՀՀ քրեական օրենսգրքի 461-րդ և 462-րդ հոդվածների), որոնցից ամբողջությամբ բավարարվել է 1464-ը կամ 63,2%-ը, մասնակի բավարարվել՝ 574-ը կամ 24,8%-ը, մերժվել՝ 278-ը կամ 12%-ը:

5. Տվյալները ներկայացված են ըստ Քննչական կոմիտեի և Հակակոռուպցիոն կոմիտեի կողմից տրամադրված՝ «Քննչական աշխատանքի մասին» ՀՄ հաշվետվության:

Համեմատության համար նշենք, որ 2024 թվականի առաջին ատյանի դատարաններ է ներկայացվել մեղադրյալի նկատմամբ կալանքը որպես խափանման միջոց ընտրելու մասին 2134 միջնորդություն, որոնցից ամբողջությամբ բավարարվել է 1497-ը կամ 70,1%-ը, մասնակի բավարարվել՝ 392-ը կամ 18,4%-ը, մերժվել՝ 245-ը կամ 11,5%-ը:

Այսպիսով, 2025 թվականին 2024 թվականի համեմատ կալանքը որպես խափանման միջոց ընտրելու մասին միջնորդությունների քանակը ավելացել է 182-ով կամ 8,5%-ով:

2025 թվականի ընթացքում ավարտված քրեական վարույթների 53,8%-ը (2024 թվականին՝ 42,3%) քննվել է մինչև 2 ամիս, 17,1%-ը (2024 թվականին՝ 21,5%)՝ մինչև 4 ամիս, 10%-ը (2024 թվականին՝ 15,1%)՝ մինչև 6 ամիս, 10,3%-ը (2024 թվականին՝ 11,9%)՝ մինչև 1 տարի, 8,8%-ը (2024 թվականին՝ 9,2%)՝ 1 տարուց ավելի ժամկետում:

2025 թվականի ընթացքում դատարան հանձնված քրեական վարույթներով պետությանը, համայնքներին, իրավաբանական և ֆիզիկական անձանց պատճառվել է 21.513.807.000 դրամի գույքային վնաս (2024 թվականին՝ 27.832.834.000), որոնցից պետությանը՝ 18.025.277.000 դրամի (2024 թվականին՝ 8.362.322.000), համայնքին՝ 469.863.000 դրամի (2024 թվականին՝ 1.247.759.000), իրավաբանական անձանց՝ 430.736.000 դրամի (2024 թվականին՝ 5.629.446.000), իսկ ֆիզիկական անձանց՝ 2.587.931.000 դրամի (2024 թվականին՝ 12.593.307.000):

2025 թվականի ընթացքում ոչ ռեաբիլիտացնող հիմքերով կարճված քրեական վարույթներով պետությանը, համայնքներին, իրավաբանական և ֆիզիկական անձանց պատճառվել է 12.520.532.000 դրամի գույքային վնաս (2024 թվականին՝ 14.753.569.000), որից պետությանը՝ 10.652.897.000 դրամի (2024 թվականին՝ 13.098.344.000), համայնքին՝ 1.264.330.000 դրամի (2024 թվականին՝ 1.062.986.000), իրավաբանական անձանց՝ 101.555.000 դրամի (2024 թվականին՝ 183.448.000), ֆիզիկական անձանց՝ 501.750.000 դրամի վնաս (2024 թվականին՝ 408.821.000):

2025 թվականի ընթացքում ոչ ռեաբիլիտացնող հիմքերով կարճված քրեական վարույթներով վերականգնվել է 8.043.346.000 դրամի գույքային վնաս (2024 թվականին՝ 11.122.897.000), որից պետությանը պատճառված վնաս՝ 7.146.368.000 դրամի (2024 թվականին՝ 10.705.816.000), համայնքին՝ 681.333.000 դրամի (2024 թվականին՝ 97.583.000), իրավաբանական անձանց՝ 38.992.000 դրամի (2024 թվականին՝ 61.605.000), ֆիզիկական անձանց՝ 176.653.000 դրամի չափով (2024 թվականին՝ 257.893.000):

2025 թվականի ընթացքում դատարան է ներկայացվել 11.793 խուզարկության միջնորդություն (2024 թվականին՝ 8694): Ներկայացված 11.793 միջնորդությունից բավարարվել է 10.435-ը կամ 88,5%-ը (2024 թվականին՝ 7865-ը կամ 90,5%), իսկ մերժվել է 1358-ը կամ 11,5%-ը (2024 թվականին՝ 829-ը կամ 9,5%):

Հակակոռուպցիոն կոմիտե

2025 թվականի ընթացքում Հակակոռուպցիոն կոմիտեի կողմից քննվել է 2585 քրեական վարույթ (2024 թվականին՝ 2289): Նախորդ տարվա համեմատությամբ քննված քրեական վարույթերի թիվն աճել է 296-ով կամ 12,9%-ով:

2025 թվականին քննված 2585 քրեական վարույթից 869-ը փոխանցվել է նախորդ տարվանից (2024 թվականին՝ 834), որը 35-ով կամ 4,2%-ով ավելի է, քան 2024 թվականին, իսկ 1716-ով նախաքննության կատարումը քննիչին հանձնարարվել է 2025 թվականի ընթացքում (2024 թվականին՝ 1455), որը 261-ով կամ 17,9%-ով ավելի է, քան 2024 թվականին:

2025 թվականին քննված 2585 քրեական վարույթից 882-ը նախաձեռնվել է հաշվետու ժամանակահատվածում:

2025 թվականին ավարտվել է 839 քրեական վարույթ (2024 թվականին՝ 810), որոնցից 265-ը 661 անձի վերաբերյալ մեղադրական եզրակացությամբ հանձնվել է դատարան (2024 թվականին՝ 161 քրեական վարույթ 374 անձի վերաբերյալ), 574-ը կարճվել է (2024 թվականին՝ 649):

2025 թվականին Հակակոռուպցիոն կոմիտեի կողմից քրեական հետապնդում իրականացնող այլ մարմիններ է ուղարկվել 428 քրեական վարույթ (2024 թվականին՝ 347), 351 քրեական վարույթ միացվել է (2024 թվականին՝ 220):

2025 թվականի վերջին անավարտ է մնացել 913 քրեական վարույթ (2024 թվականին՝ 869), որը 44-ով կամ 5,1%-ով ավելի է, քան 2024 թվականին:

Ընդ որում, անավարտ մնացած քրեական վարույթներից 493-ով կատարվել են վարութային և ապացուցողական բոլոր գործողությունները:

2025 թվականին ձերբակալվել է 590 անձ՝ նախորդ տարվա 435-ի դիմաց, այսինքն՝ ձերբակալված անձանց թիվը ավելացել է 155-ով կամ 35,6%-ով: Ձերբակալումից ազատվել է 351 անձ՝ 2024 թվականի 294-ի դիմաց:

2025 թվականին Հակակոռուպցիոն կոմիտեում քննվող քրեական վարույթներով առաջին ատյանի դատարան է ներկայացվել մեղադրյալի նկատմամբ կալանքը որպես խափանման միջոց ընտրելու մասին 243 միջնորդություն (2024 թվականին՝ 148), որոնցից ամբողջությամբ բավարարվել է 102-ը կամ 42%-ը (2024 թվականին՝ 84 կամ 56,8%-ը), մասնակի բավարարվել՝ 98-ը կամ 40,3%-ը (2024 թվականին՝ 40 կամ 27%-ը), մերժվել՝ 43-ը կամ 17,7%-ը (2024 թվականին՝ 24 կամ 16,2%-ը):

2025 թվականի ընթացքում ավարտված քրեական վարույթների 28,2%-ը քննվել է մինչև 2 ամիս (2024 թվականին՝ 36,4%-ը), 20,6%-ը՝ մինչև 4 ամիս (2024 թվականին՝ 17,3%-ը), 10,6%-ը՝ մինչև 6 ամիս (2024 թվականին՝ 9%-ը), 20,7%-ը՝ մինչև 1 տարի (2024 թվականին՝ 15,9%-ը), 19,9%-ը՝ 1 տարուց ավելի ժամկետում (2024 թվականին՝ 21,4%-ը):

2025 թվականի ընթացքում դատարան հանձնված քրեական վարույթներով պետությանը, համայնքներին և ֆիզիկական անձանց պատճառվել է 6.732.387.636 դրամի գույքային վնաս

(2024 թվականին՝ 1.353.496.600 դրամ), որոնցից պետությանը՝ 3.112.799.682 դրամի, համայնքին՝ 3.486.274.161 դրամի, իրավաբանական անձանց՝ 117.549.793 դրամի, իսկ ֆիզիկական անձանց՝ 15.764.000 դրամի:

2025 թվականի ընթացքում ոչ ռեաբիլիտացնող հիմքերով կարճված քրեական վարույթներով պետությանը, համայնքներին և ֆիզիկական անձանց պատճառվել է 1.660.671.446 դրամի գույքային վնաս (2024 թվականին՝ 3.114.736.100 դրամ), որից պետությանը՝ 1.463.152.547 դրամի, համայնքին՝ 196.458.299 դրամի վնաս, ֆիզիկական անձանց՝ 1.060.600 դրամի վնաս, որոնցից վերականգնվել է 1.328.440.925 դրամը, այդ թվում՝ պետությանը պատճառված վնասից 1.307.071.553 դրամի, համայնքին պատճառված վնասից՝ 20.308.772 դրամի չափով, իսկ ֆիզիկական անձանց պատճառված վնասն ամբողջությամբ վերականգնվել է:

2025 թվականի ընթացքում դատարան է ներկայացվել 679 խուզարկության միջնորդություն (2024 թվականին՝ 413): Ներկայացված 679 միջնորդությունից բավարարվել է 672-ը կամ 99%-ը (2024 թվականին՝ 408-ը կամ 98,8%-ը), իսկ մերժվել է 7-ը կամ 1%-ը (2024 թվականին՝ 5-ը կամ 1,2%-ը):